

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Ἀριθ. 7.

Σάββατον 21/2 Φεβρουαρίου 1878.

Τιμὴ 3 χαρτόγρασα.

Κωνσταντινούπολις, 20/1 Φεβρουαρίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Εἰς παντοδαπὰς φήμας καὶ συζητήσεις πλουσία ἢ ἐβδομάς αὕτη πτωχὴ δύναται νὰ θεωρηθῆ γειγονότων οὐδὲ διαλύσασα τὴν ἐπι τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ ὄριζοντος τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος κατασκευασμένην ἀ- χλύν. Ἐν τι μόνον σαφέστερον ἐξεδηλώθη ὅτι ἀποτέλεσμα τοῦ λυμαινομένου τὴν Ἀνατολὴν τελευταίου φυσικοῦ καὶ αἱματηροῦ πολέμου ἔσονται ριζικαὶ τροποποιήσεις τῆς ἐνεστώσης τῶν πραγμάτων καταστάσεως, αἰτινες—ἐλπίσωμεν τοῦτο χάριν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ περιπέστου πολέμου τοῦ 19' αἰῶνος—ὑπὸ τῆς Εὐρώπης ἀπάσης ὑπαγορευόμεναι ἔσονται σύμφωνοι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δικαιοσύνης, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐλπίσωμεν τοῦτο καθ' ὅσον μετὰ τὴν ἄρθρονον βροὴν ἀνθρωπίνου αἵματος οὐ μόνον τῶν στρατιωτῶν ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτῶν πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ τῶν γερόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων ἐν ταῖς οἰκείαις αὐτῶν ἐστίαις, μετὰ τὴν φοβερὰν διασπορὰν δέκα καὶ ἐπέκεινα μυριάδων ἀνθρωπίνων πλασμάτων τὰ πάνδεινα ὑποστάντων καὶ θρηνοῦντων τῶν μὲν ἐκ λιμοῦ καὶ ψύχους, τῶν δὲ ἐπὶ τῶν ἀπολομένων γονέων, τέκνων καὶ ἀδελφῶν αὐτῶν, θὰ ἦτον αἶσχος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ διὰ τὴν Εὐρώπην ἐὰν ἐκ τοῦ ζέοντος αἵματος τῶν ἀθῶων, ἐὰν ἐκ τῆς ἀτιμώσεως τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παρθένων, δὲν ἀνε-

φύετο πραγμάτων κατάστασις ἱκανοποιούσα τοῦλάχιστον τὰ δίκαια τῶν τοσοῦτον σκληρῶς δοκιμασθέντων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. Στίγμα θὰ ἦτον ἀνεξάλειπτον ἐὰν μετὰ τὴν φοβερὰν ταύτην ἀνθρωποθυσίαν, ἣτις ἐν διαστηματικῆς ἔτους ἐπὶ ἔτη καταστροφὰς οὐχὶ πολλῶν ἐλάττους τῶν κατὰ τὸν ἐπαράτου μνήμης τριακονταετῆ ἐκείνου πόλεμον, αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις κτηνωδῶς—ἐπιτραπήτω ἢ λέξις τοῖς περισταμένοις ἐν τῇ ἀποτροπαίῳ ταύτῃ σφαγιάσει τῶν λαῶν—ἐμμένουσαι εἰς ὕλικὰ συμφέροντα παρῶρων τὸ μέγιστον τῶν συμπερόντων, τὴν δικαιοσύνην. Σκληρὰν τοῦ τί στοιχίζει ἡ ὕλικὴ αὕτη ἀδιαφορία ἔλαβε πείραν ἢ σύγχρονος Εὐρώπῃ ἐν τῷ ζητήματι τῶν γερμανικῶν δουκάτων, ὅπερ ἀπὸ πεντεκαίδεκα ἐτῶν περιέστησεν αὐτὴν εἰς τὴν φοβερὰν ἀνάγκην ἀδιαλείπτου σχεδὸν πολέμου καὶ μεταποιήσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν εἰς εὐρεῖς στρατῶνας ἐπὶ καταστροφῇ τῆς ἐργασίας, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Καὶ ὅμως ὅσον πιθαναὶ εἰσιν αἱ ἐλπίδες αὗται, ἄλλο τόσον πιθανὴ ἔστιν ἀφ' ἑτέρου ἢ ἐπέκτασις τῆς βροτολοιοῦ ταύτης πάλης ἐπὶ μείζονας διαστάσεις, ὧν ἀδύνατον νὰ προβλεθῆ ἢ ἔκβασις. Ὁ πολιτικὸς ὄριζων, ἵνα τὴν λίαν τετριμμένην ἀλλὰ καὶ ἐκφραστικὴν ταύτην φράσιν μεταχειρισθῶμεν, θολοῦται μᾶλλον ἢ αἰθριάζει. Αἱ περινοστήσεις εὐρωπαϊκῶν τινῶν κρατῶν, ἰδίᾳ δὲ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Αὐστρίας φαίνονται τέλος ἀπολήγουσαι εἰς τετριμμένην ὁδὸν, ἐνῶ ἄλλων ἢ στάσις σφιγγὸς αἰνίγμα εἰσέτι διατελεῖ.

Περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος, ἀφοῦ ἠγγέλθη εἰς τὸ Κοινοβούλιον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ὑποβληθῇ τὴν δευτέραν ἢ αἰτήσεις ἐκτάκτου πιστώσεως εἰς ἑκατομμυρίων λιρῶν στέρλινῶν, ὁ ἐν Βουούλοις τότε ναυλοχῶν ἀγγλικὸς στόλος, ἐξ ἑνδεκα μεγάλων καὶ ἰσχυροτάτων θωρηκτῶν συγκείμενος καὶ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Χόρνθου διατελῶν, εἰσέπλεε τῇ πρώτῃ τῆς παρασκευῆς τὸν Ἑλλησποντον, ἅμα δὲ κατὰ τὰ Δαρδανέλλια ἀφικόμενος, λαβὼν διὰ τοῦ ἐκεῖ ἀγγλοῦ προξένου ἀντεπιταγὴν τοῦ ὑπουργείου, ἀνεξεύγνυτο καὶ ἀπεσύρετο εἰς τὸν ὄρμον τῶν Βεσικιῶν παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐκ τῶν ἐξηγήσεων αἰτινες περὶ τούτου ἐδόθησαν ἐν ταῖς δύο Βουλαῖς καταδείχθη ὅτι τὸ διάβημα τοῦτο προεκάλεσαν αἰρωσικαὶ προελάσεις πρὸς τὴν Καλλιπόλιν καὶ ἡ ἀγνοία τῶν ὄρων τῆς εἰρήνης καὶ τῶν προθέσεων τῆς Ρωσσίας. Τῶν ὄρων τούτων ἀνακοινωθέντων καὶ δοθεισῶν ὑπὸ τοῦ ῥώσσου πρεσβευτοῦ κήμητος Σουβαλῶφ διαβεβαιώσεων ὅτι ἡ Ρωσσία δὲν προτίθεται τὴν κατοχὴν τῆς Καλλιπόλεως, ἐκτός ἐὰν ἀναγκασθῇ εἰς τοῦτο ὑπὸ συγκεντρώσεως τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, τὸ ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον ἔδωκε τὴν ἀντιδιαβεβαιώσιν ὅτι οὐδ' ἡ Ἀγγλία σκοπεῖ τὴν τῆς Καλλιπόλεως κατοχὴν καὶ ἐπέμψε τὴν ἀντεπιταγὴν τῆς ἀναξεύξεως τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου. Ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, εἰς ἣν εἶχεν ἀγγελθῆ ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἀγγλοῦ πρέσβευτος κ. Λαγυάρδου ὁ εἰς τὸν Ἑλλησποντον εἰσπλους τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου, οὐδεμίαν εἰς τοῦτο προέβλεπεν ἀντίστασιν, ἀλλ' ἐξέδωκε μάλιστα καὶ φερμάνιον τεκμηριοῦν ὅμως ὅτι ἡ ἄδεια τοῦ εἰσπλου δίδοται τῇ ῥητῇ αἰτήσεως τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως.

Ἐν τούτοις τὸ διάβημα τοῦτο, ὅπερ προήλθεν ἐξ ἀτομικῆς ἐνεργείας τοῦ πρωθυπουργοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ, ἔδωκεν ἀρρομῆν εἰς σπουδαιότητα διχογνωμίας ἐν τῷ ἀγγλικῷ ὑπουργείῳ, κατὰ συνέπειαν τῶν ὑποίων παρητουντο δύο τῶν σπουδαιότερων αὐτοῦ μελῶν, ὁ τῶν ἀποικιῶν ὑπουργὸς λόρδος Καρναρβῶν

καὶ ὁ τῶν ἐξωτερικῶν κόμης Δέρβυ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη διαφωνῶν πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν μεθ' οὗ ἤρριεν ὅτε ἐξεφώνησε πρὸ δύο περιόπου μηνῶν τὸν λόγον ἐκείνον ἐν τῷ μωρίαν διὰ πάντα Ἀγγλον ἐχαρρακτήριζε τὴν ἐπανάληψιν τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου, ἠγγυεῖλεν ὡς ὀριστικὴν ἐν τῇ Βουλῇ τῶν λόρδων τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, οὐ μόνον ἕνεκα τοῦ εἰσπλου τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἀρχαίας ταύτας διαφωνίας καὶ διότι ἐναντίος ἦν εἰς τὴν αἰτουμένην ἐκτακτον πίστωσιν. Ὁ δὲ δεῦτερος ἀπέσυρε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ καθὼ προκληθεῖσαν μόνον ἐκ τοῦ εἰσπλου τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου εἰς τὸν Ἑλλησποντον.

Τὴν δευτέραν ἢ περὶ ἐκτάκτου πιστώσεως αἰτήσεις ὑπεβλήθη ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως εἰς τὰς δύο βουλάς, ἡ δὲ συζήτησις περὶ αὐτῆς ἀνεβλήθη εἰς τὴν προχθίς, πέμπτην. Σπουδαιόταται ὑπῆρξαν αἱ δηλώσεις τῶν ὑπουργῶν κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς αἰτήσεως· καὶ ὁ μὲν λόρδος Δέρβυ εἶπεν ὅτι ὀριστικὴ διακανόνισις τῆς εἰρήνης ἀδύνατός ἐστιν ἄνευ εὐρωπαϊκοῦ συνεδρίου, περὶ δὲ τούτου σύμφωνοί εἰσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ὁ δὲ σὶρ Στάφορντ Νόρκις ἐν τῇ κάτω Βουλῇ ἠτιολόγησε τὴν αἰτήσιν τῆς πιστώσεως οὐχὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κυβέρνησις πρόκειται νὰ ποιησῆται χρῆσιν αὐτῆς πρὸς ἄμεσον τινα ἐνέργειαν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι δέον νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ συνέδριον ἡ Ἀγγλία μετὰ πλήρους τοῦ γοήτρου αὐτῆς. Ἀπεδέξατο δ' ὁ ὑπουργὸς οὗτος ὅτι συνέπειαι τοῦ ἐνεστῶτος πολέμου ἔσονται βίξικαὶ τροποποιήσεις ἐν τῇ ἐνεστώσῃ τῶν πραγμάτων καταστάσει, προσθεῖς μόνον ὅτι δὲν πρέπει νὰ θυσιασθῇ ἡ Τουρκία εἰς τὰς θεωρίας τῆς Εὐρώπης.

Αἱ δηλώσεις αὗται δικαίως σπουδαιόταται ἐκρίθησαν καὶ ὑποδεικνύουσιν ὅτι ἡ Ἀγγλία ἔχει ἤδη καθωρισμένον πρόγραμμα περὶ τῶν βίξικῶν τούτων τροποποιήσεων, πρόγραμμα περὶ ὃ συνήσπισέ τινος τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Τοῦτο δ' ἐπικυροῦται καὶ ἐκ τοῦ θρυληθέντος ὅτι ἕνεκα τῶν σφοδρῶν ἐπιθέσεων

τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπουργείου τὸ ὑπουργεῖον θὰ δώσῃ τὴν ἐγγύησιν ὅτι κατὰ τὴν προσεχῆ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ συζήτησιν, ἐὰν κατορθώσῃ νὰ τύχῃ μεγάλης πλειονοψηφίας, θέλει ἀποκαλυφθῆ σπουδαιότητα εὐρωπαϊκὸς συνδυασμός.

Ὅσον ἐκ τῶν διαβιβασθέντων εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην τηλεγραφημάτων φαίνεται, ἐν τῶν πρώτων μελῶν τοῦ συνδυασμοῦ τούτου εἶναι ἡ Αὐστρία. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις πολλὰς, ὡς ἐξάγεται, κατέβαλε προσπαθείας ὅπως ἐπισπάσῃται πρὸς ἑαυτὴν τὴν ἀμφιγνοῦσαν ταύτην δύναμιν, ἣτις καὶ νῦν ἐτι σιέπτεται μὴ μετασχοῦσα εὐρωπαϊκοῦ τινος συνδυασμοῦ ὑπολειφθῆ ἐπὶ τέλους μεμονωμένη καὶ πληρώσῃ ἀντὶ πάντων. Ἐν τούτοις, ἐὰν πιστεύσωμεν εἰς τελευταῖον τηλεγράφημα τῶν Παρισίων, ἡ Αὐστρία ἤδη συνετάχθη μετὰ τῆς Ἀγγλίας, καθόσον ἀμφότεραι, λέγεται, αἱ δυνάμεις ἀπέστειλαν ταυτόσημον διακοίνωσιν εἰς Πητρούπολιν δηλοῦσαν ὅτι οὐδεὶς ὅρος μετὰ τῆς Τουρκίας συναποφασισθεὶς δύναται νὰ ἦναι ὀριστικὸς ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ἄλλων δυνάμεων. Προσέθηκε δ' ἡ Αὐστρία ὅτι οὐδὲν θὰ κυρώσῃ μέτρον δυνάμενον νὰ ἐπενέγκῃ ἐμμέσως ἢ ἀμέσως τὴν κατάλυσιν τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας ἐν Εὐρώπῃ.

Δυνάμεθα ἄρα γε νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὴν σπουδαιότητα ταύτην εἰδήσιν; Ἀμφιβέλλομεν εἰσέτι, ὡς ἀμφιβάλλομεν καὶ περὶ τῆς πιστῆς ὑπὸ τοῦ τηλεγράφου ἐρμηνείας τῶν περὶ Ἑλλάδος δηλώσεων τῶν ἀγγλων ὑπουργῶν ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ. Καὶ ἀληθῶς, πῶς νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ Ἀγγλία ἐπρωτότησε τὴν Ἑλλάδα ἂν ἀποδέχῃται εὐρωπαϊκὴν συνδιάσκεψιν, ἢ δ' Ἑλλὰς ἀπήνητησεν ὅτι δὲν δύναται περὶ τούτου νὰ ὁμιλήσῃ πρὶν ἢ γνωσθῇ ἐὰν θὰ συνέλθῃ ἢ μὴ συνδιάσκεψις; Πῶς νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ λόρδος Δέρβυ συνεπέρανεν ἐκ τούτων ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐνεργεῖ προφανῶς ἐν πνεύματι ἀποχῆς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀπαρτίζει δι' αὐτὴν τὸ δικαίωμα τῆς μετοχῆς εἰς τὴν διανομὴν τῶν ὁμόρων χωρῶν; Τοῦτο δὲν θὰ

ἦτον ἔμμεσος πρόσκλησις διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅπως μετάσχῃ τῆς ἐν Ἀνατολῇ πάλης; Δὲν θὰ ἦτο ἀπρόσπτος τις μεταβολὴ τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς, ἣτις ἄχρι τοῦδε τοῦλάχιστον ἀσχολουμένη νὰ προλάβῃ πᾶσαν ἐν Ἀνατολῇ νέαν περιπλοκὴν διὰ παντός τρόπου ἀπήτει παρὰ τῆς Ἑλλάδος νὰ ὑποσχεθῇ ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀπόλυτον καὶ πλήρη αὐτῆς οὐδετερότητα; Πῶς ἄρα γε πάντα ταῦτα τὰ αἰνίγματα δύνανται νὰ λυθῶσιν, ἐὰν μάλιστα προστεθῇ εἰς ταῦτα καὶ τὸ ἄλλο δυσεπίλυτον αἰνίγμα τῆς στάσεως τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ἣτις προὔκλεσε τὴν τελευταίαν ὑπουργικὴν ἐν Ἑλλάδι κρίσιν;

Οὐδῶλος ὑποκρύπτεται σήμερον ὅτι ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ διέταττε κινήσεις στρατῶν πρὸς τὰ μεθόρια ὑποδεικνύουσας φιλοπόλεμον τι πνεῦμα καὶ ὅτι τοῦτο προὔκλεσε τὴν τελευταίαν ὑπουργικὴν κρίσιν. Ἡ παράδοξος καὶ ἀντισυνταγματικὴ αὕτη στάσις τοῦ βασιλέως Γεωργίου προήρχετο ἄρα γε ἐξ ἀπλῆς ἰδιοτροπίας καὶ ἔρωτος τῶν πολεμικῶν δαρνῶν, ἢ ἐξ εἰσηγήσεων φίλων καὶ συγγενῶν αὐτῷ ἡγεμόνων; Δὲν δυνάμεθα οὔτε θέλομεν νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸ πρῶτον· ἀλλ' ἀρ' ἐτέρου πῶς δυνάμεθα νὰ συμβιβάσωμεν τὸ δεύτερον πρὸς τὸ ἐξυγιόμενον τῶν ἡμῆς ἐπισημῶν δηλώσεων, ἃς ἔδωκεν οἱ πρῶτοι ὑπουργοὶ ἐν τε τῇ Βουλῇ καὶ διὰ τοῦ τύπου προκληθέντες ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ σάββατον καὶ τὴν κυριακὴν γενομένων ἐν Ἀθήναις διαδηλώσεων τοῦ ὄχλου; Μακρῶς τὰς διαδηλώσεις ταύτας ἀρηγοῦνται καὶ δικαίως στηλιτεύουσιν αὐτὰς τὰ τελευταῖα ἀττικὰ φύλλα. Τὸ μέγα ἐθνικὸν ἄλγος ἐπὶ τῇ συνομολογήσει τῆς εἰρήνης, περιφρονηθέντος ὅλως τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, ἐκμεταλλευθεῖσα ἀνόσιος σπεῖρα ὄνειρώττουσα τὴν κόρεσιν τῶν ἀντιδραστικῶν αὐτῆς κατὰ τοῦ Συντάγματος παθῶν εἰς μυρίας προήχθη ἀταξίας, αἰτινες κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δικαίως δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἐσχάτης προδοσίας ἐγκλήματα. Μετ' εὐγλώττου ἀγανακτικῆς ἐξακρακτήρισαν τοιαύτας αὐτὰς ἐν τε τῇ Βουλῇ

καί ἐν τῷ τύπῳ οἱ τέσσαρες πολιτικοὶ ἡγέται ἐν Ἑλλάδι Κουμουνοῦρος, Ζαίμης, Δεληγεώργης καὶ Τρικούπης, οἵτινες ἐν ταῖς ἐξηγήσεσιν αὐτῶν ὑπέδειξαν ὅτι δυστυχῶς ἡ μεγάλη, δικαία καὶ χριστιανικὴ Εὐρώπη τὰ πάντα τῇ Ἑλλάδι ἤρνήθη καὶ ἐθυσίασεν, οὕτως εἶπεν, αὐτὴν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς Ῥωσσίας καὶ εἰς τὰ σλαυικὰ συμφέροντα. Ἐάν ἦναι ἀληθές ὅτι εὐρωπαϊκὴ τις δύναμις συνεβούλευσε τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐκτεθῆ εἰς τὰς τύχας τοῦ πολέμου ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἄλλη τις δύναμις ἤθελε βοηθήσει αὐτῇ ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς ἐκείνην, ἀληθῶς τότε δύναται τις ν' ἀπελπισθῆ καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ λόγιον τοῦ κ. Βάϋστ: *Il n'y a plus d'Europe* (δὲν ὑπάρχει πλέον Εὐρώπη).

Ὅπως δὴ ποτε ἡ Ἑλλάς δὲν ἀπέγνω καὶ εἰς τῶν πολιτικῶν αὐτῆς ἀνδρῶν ὁ κ. Κουμουνοῦρος ἀνέλαβε τὸ βραχύτατον κατὰ τὴν κρίσιν ταύτην ὥραν φορτίον τῆς κυβερνήσεως. Τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὁ κ. Κουμουνοῦρος συνεκεραλαίωσεν ἐν ταῖς ἐπομέναις λέξεσιν: «Ἐνεργός καὶ πραγματικὴ προστασία καὶ υπεράσπισις τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν καταπιεζομένων ἀδελφῶν ἡμῶν». Ἀλλὰ πῶς καὶ διὰ τίνος μέσου θὰ δυνηθῆ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ πρόγραμμα τοῦτο, μάλιστα νῦν ὅτε ἡ εἰρήνη ἢ συνομιλοῦν ἤδη ἢ ἐν τῷ συνομιλοῦσθαι εἶναι καὶ ὅτε μεθ' ὅλας τὰς διπλωματικὰς τῆς γλώσσης λεπτότητας καὶ ἐπιφυλάξεις τῆς οὐτωσὶ δὴ λεγομένης πολιτικῆς τῶν μεγάλων δυνάμεων πλέον ἢ πιθανόν εἶναι ὅτι ἡ πολιτικὴ αὕτη θὰ περιορισθῆ εἰς ἀσκόπους καὶ ματαίας ἐπιδείξεις, ἐπὶ δὲ τέλους, ὡς ἐν Λονδίῳ τῷ 1871 καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1876. Θὰ περιβάλλῃ δι' εὐρωπαϊκῆς κυρώσεως τὰς Ῥωσσιακὰς ἀπειτήσεις ὑπὲρ τοῦ σλαυισμοῦ; Ἐν μόνον ὑπάρχει πρὸς τοῦτο μέσον, ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦτο εἶναι ἔσχατον ἡρωϊκὸν φάρμακον συνεπαγόμενον ἢ τὴν ἐπιτυχίαν, ἢ τὴν παντελῆ καταστροφὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἐλπίζομεν καὶ πάλιν ὅτι ἡ πολιτικὴ σύνεσις θὰ ἐπικρατήσῃ ἐν Εὐρώπῃ καὶ θὰ ἀποσοβῆσῃ τὴν κατάπτωσιν καὶ τοῦ δευτέ-

ρου μετὰ τὴν Τουρκίαν εὐρωπαϊκοῦ προμαχῶνος κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τοῦ Βορρᾶ.

Ἐν τούτοις ἡ εἰρήνη λέγεται συνομιλοῦμένη. Μετὰ ἐβδομαδικὴν σιγὴν καὶ ἀμυθολίαν ἐπὶ τέλους οἱ πληρεξούσιοι ἔδωκαν σημεῖα ζωῆς τὴν προχθές, πέμπτην. Τηλεγράφημα παρὰ τῶν πληρεξουσίων ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀποσταλὲν εἰς τὴν Πύλην συνίστα αὐτῇ τὴν ταχείαν διόρθωσιν παραλλαγῶν τινῶν ὑφίσταμένων ἐν τῷ Ῥωσσιακῷ κειμένῳ τῶν προκαταρκτικῶν ὄρων καὶ ἐν ταῖς διαβιβάσεσιν παρὰ τῆς Πύλης διαταγαίς, ἐγνωστοποιεῖ ὅτι ἡ ὀριστικὴ ὑπογραφή τῆς εἰρήνης, ἴσως δ' ἐπιμένως καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸν συνέδριον, γενήσεται οὐχὶ ἐν Ὀδησσῷ, ἀλλ' ἐν Ἀδριανουπόλει, ἐνθα ἀποστέλλεται παρὰ τοῦ αυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου εἰδικὸς ἀποσταλμένος καὶ ἡγγελλεν ὅτι ἡ εἰρήνη ἐμελλεν ὑπογραφῆναι τὴν 5 μ. μ. τῆς πέμπτης, ἐὰν κατέφθανον αἱ ὀριστικαὶ ὁδηγαίαι. Αὗται ἀπεστάλησαν πρὸ μεσημβρίας τῆς πέμπτης, ἀλλὰ μέχρι τῆς χθὲς ἑσπέρας οὐδεμία εἶχε ληρθῆ εἰδήσις περὶ ὀριστικῆς ὑπογραφῆς τῆς εἰρήνης. Τούναντίον διεδόθη ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν νέαι τινὲς δυσχέρειαι προέκυψαν κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης, ὡς ἐκ δὲ τούτου διηνεκῶς ἀντηλλάσσοντο διὰ τοῦ τηλεγράφου μετὰ τῆς Πύλης καὶ τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει πληρεξουσίων αὐτῆς ἐξηγήσεις καὶ ἀντεζητήσεις. Ἐλπίζεται ὅπως δὴ ποτε ὅτι καὶ αἱ δυσχέρειαι αὗται θὰ ἀρθῶσι καὶ οἱ προκαταρκτικοὶ ὄροι τῆς εἰρήνης σήμερον ἢ αὔριον θὰ ὑπογραφῶσιν. Ἐν ταῖς αἰσίαις ταύταις ἐλπίσι περὶ ὑπογραφῆς τῆς εἰρήνης ἄκαιροι φαίνονται αἱ ἐν τῇ Μεσογείῳ ἔκτακτοι στόλων κινήσεις. Ἐκτὸς τοῦ ἀγγλικοῦ, περὶ οὗ ἤδη προέβηται, καὶ ἡ Ἰταλία μέγαν ἀπέστειλεν ἐκ Τάραντος στόλον μετὰ εἰδικῶν ὁδηγῶν καὶ ἡ Γαλλία ἐκ Τουλώνος. Ἀποστολὴ τῶν στόλων τούτων φαινομένη τούλάχιστον καὶ λεγομένη εἶναι ἡ προστασία τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ὑπηκόων αὐτῶν.

Ἀντιρᾶσκουσι ἐφαίνοντο πρὸς τὰς περὶ ταχεῖας συνομιλοῦσῆς τῶν προκαταρκτι-

κῶν ὄρων τῆς εἰρήνης ἐλπίδας αἱ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην σύντονοι καὶ ἀδίκιοποι τῶν Ῥώστων προελάσεις πρὸς τὴν πρωτεύουσαν ἰδίως. Αἱ προελάσεις αὗται συνοψίζονται εἰς τὰ ἐπόμενα. Τρεῖς μεγάλα Ῥωσσιακὰ μοῖρα ἐφαίνοντο κινούμενα. Ἡ μὲν τούτων ἀναστείλασα τὴν εἰς Καλλιπόλιν πορείαν ἕνεκα πολιτικῶν λόγων ἐτάπη κατὰ τὴν ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Δεδὲ ἀγάτης σιδηροδρομικὴν γραμμὴν καὶ καταλαβοῦσα τῇ πέμπτῃ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος κατῆλθε εἰς Δεδὲ ἀγάτης, ἀφ' οὗ κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις μικρὸν ἀπέχει. Δευτέρα μοῖρα προελάσασα διὰ Πύργου ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου κατέρησεν εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας, ἐκείθεν δὲ, λέγεται, μέχρι τῆς λίμνης τῶν Δέρκων. Ἡ τρίτη τέλος φθῆσα εἰς Λουλέ Βουργᾶς κατέλαβε τὴν δευτέραν ἢ τρίτην μετὰ μικρὰν μάχην τὴν Τσουρλοῦν καὶ ἐκείθεν προῆλθε μέχρι Τσερκέκιοι ἐν μέσῳ τῆς ἀπὸ Τσουρλοῦ εἰς Τσατάλδζαν ὁδοῦ. Τοιαύτη ἦν ἡ στρατιωτικὴ κατάστασις, ὅτε ἡγγέθη ὡς βεβαία πλέον ἡ ὑπογραφή τῶν προκαταρκτικῶν τῆς εἰρήνης ὄρων.

Ἡ ὀθωμανικὴ Βουλὴ ἡσυχολήθη κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην εἰς διαφόρους ἐπερωτήσεις, ὧν σπουδαιοτάτη ἦν ἡ ὑπὸ τῶν ἑλλήνων βουλευτῶν Χιμουδοπούλου Σμύρνης καὶ Ὑπανδρουμένου Αἰγαίου περὶ τῶν στυγερῶν ἐν Στακτοχωρίῳ κακουργημάτων, ἅπερ ἀναφέρει ἔκθεσις πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ τὰ ὅποια διεπράχθησαν προεξάρχοντος, φεῦ! τοῦ ἐν Πύργῳ πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως ἀποσταλέντος τέρατος ἀληθῶς Νουρὴ βέη.

Ο ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

Ἐξεδόθη ἑσχάτως ἐν Γαλλίᾳ συναγὲν ὑπὸ τοῦ κ. A. Himly σπουδαιοτάτον βιβλίον ἐπιγραφόμενον *Histoire de la formation territoriale des Etats de l'Europe centrale*, διπλῶν παρῆεν διόμορον. διότι καὶ μετ' ἡμᾶς εἰς τὸ ἔργον τῶν παρελθόντων αἰώνων καὶ στρέφει τὴν ἡμετέραν προσοχὴν πρὸς τὸ μέλλον. Τοῦ βιβλίου τούτου καλλίστην δημοσιεύει ἀνέλευσιν ἡ γαλλικὴ Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων, ἀνάλωτον ἦτις, νομίζομεν, δὲν στερεῖται ἐνδιαφέροντος καὶ διὰ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστα

Αἱ ἀπὸ δωδεκαετίας, λέγει τὸ εἰρημένον φύλλον, ἐπελθοῦσαι ἐν τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ μεταβολαὶ οὐδόλως εἰσὶν ὀριστικαί, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ προοίμιον πληρεπτότερας καὶ λογικότερας ὀργανώσεως. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ γείνωμεν μάντις κακῶν διὰ τὸ αὐτρουσυγκριτὸν κράτος. Ἡ Αὐστρία ἐστὶ νῦν μᾶλλον ἢ ποτε ἀξία τῆς συμπαθείας τῶν φιλελευθέρων, συνταγματικῶν καὶ εἰρηκτικῶν χωρῶν. Τὸ κράτος τοῦτο ἐν τῇ γεωγραφικῇ αὐτοῦ θέσει καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ καταστάσει ἐστὶν ἐν τῶν ἐδρασιότατων στοιχείων τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης. Ἀλλ' ἐάν τις θελή νὰ πορισθῆ τὰς ἀναγκαίας συνέπειας τῶν τελευταίων γεγονότων, ἅπερ μετέβαλον τὸν χάρτην τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, δὲν δύναται νὰ μὴ πεισθῆ ὅτι ὄπτιον ἢ βραδύον ἢ διανομὴ τῶν χωρῶν, ἃς ἐμπεριέχει τὸ εἶρὸν ἐκεῖ οὗ κράτος, ὑποστήσεται σπουδαίας τροποποιήσεις. Ἐπιτραπῆτω ἡμῖν ἀπλοῦς περὶ τούτων ὑπανημῶς οὐδαμῶς ἀξιούσιν οὕτε ἐξακριβῶναι οὕτε συζητησῆναι τὰς τροποποιήσεις ταύτας. Ἄλλως δὲ, τοῦτο θὰ παρέσυμεν ἡμᾶς ἐκτὸς τοῦ ἀντικειμένου περὶ οὗ γενήσεται λόγος ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ. Ἐν τούτοις ἡ θεωρία αὕτη τοῦ μέλλοντος παρίσταται φυσικῶς εἰς τὴν διάνοιαν ἐκάστου ἀναγινώσκοντος τὰ συμπεράσματα τῆς συγγραφῆς τοῦ κ. A. Himly.

Ἀλλὰ πρῶτον τί ἐνοητέον διὰ τῆς γεωγραφικῆς ταύτης φράσεως Κεντρικὴ ἢ Εὐρώπη; Ἐστὶν ἄρα γε χώρα διακεκριμένα ἔχουσα δια εἴτε φυσικὰ εἴτε ἐκ συνθήκης; Ἐχει χαρακτηρὰ τινὰ φυσικῶν, κλιματικῶν καὶ γεωλογικῶν ὄρων, διακρίνοντας αὐτὴν τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἱστορικὰς παραδόσεις καθιστώσας αὐτὴν ἰδιαιτέραν ὄντοτητα; Ἐσχεν ἐν τῷ παρελθόντι καὶ τηρεῖ ἐν τῷ παρόντι ἰδίαν ὑπερίαν καὶ, ὡς εἶπεν, ἀτομικὴν ὡς ἡ Ἰταλία, ὡς ἡ Γαλλία, ὡς ἡ Ἰσπανία, ὡς πᾶσαι αἱ ἄλλαι εἰς καὶ ἀτομικότητες, αἵτινες ἀλληλοδιαδόχως παρέστησαν ἐν τῇ σκηνῇ τῆς ἱστορίας; Ὁ κ. A. Himly εὐκρινέστατα ἀπαντᾷ εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα, ἅπερ ἐτίθεντο αὐτῷ εὐθύς ἐν ἀρχῇ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ.

Καθὼς, λέγει, αἱ πλεῖστοι τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, οὕτω καὶ ἡ κεντρικὴ Εὐρώπη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιγραφῆ μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας. Οὐχ ἦσαν ἔχει ἰδιόζοντα χαρακτηρὰ, ὅστις ἀκριβῶς ἐστὶν ὁ χαρακτήρ μέτης ἐν πᾶσι φύσεως. Αἱ δύο μεγάλα διαστάσεις τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου διακόπτονται ἐν αὐτῇ καὶ αἱ δύο μεγάλα εὐρωπαϊκὰ θάλαττα περιβρέχουσι τὰς ἀκτὰς αὐτῆς διὰ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῶν κόλπων. Τὴν μέσην κατέχει θέσιν μετὰ τῆς βρετικῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης, τῆς παγετώδους χειμῶνος ὥρα καὶ θερμότητος ὄρους, καὶ τῆς ελαφρῆς δυτικῆς Εὐρώπης, τῆς εὐ-

κράτου τὴν ἀτμόσφαιραν ὡς ἐκ τῆς ὑγρότητος τοῦ ὠκεανοῦ· ἐκτείνεται ἅμα ἐπὶ τῆς μονοτόνου πεδιάδος τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἀνδηρωτῶν χωρῶν τῆς Δύσεως. Περιέχει, ἀλλ' ἐν ἴσῃ ἀναλογίᾳ, κατὰ πολυπληθεῖς διμάδας τοῦλάχιστον, τὰς τρεῖς μεγάλας εὐρωπαϊκὰς φυλάς, τὴν γερμανικὴν, τὴν σλαυικὴν καὶ τὴν νεολατινικὴν, πρὸς δὲ ὡς ἀντιπροσώπους τῶν δευτερευουσῶν φυλῶν τοὺς φινίσιους Μαγυάρους. Διηρημένη σχεδὸν εἰς ἴσου μεταξὺ τοῦ καθολικισμοῦ καὶ τοῦ προτεσταντισμοῦ, ἔχει πρὸς τούτους καὶ λαοὺς τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδοξίας. Εἶναι, ἐνὶ λόγῳ, ἡ χώρα, ἐν ἣ τὰ πάντα συναντῶνται, ἰσοῦνται, ἀντισταθμίζονται· εἶναι οὐχὶ βεβαίως ἡ μάλιστα προνομιοῦχος χώρα τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἐκείνη ἣτις δύναται ν' ἀποκληθῆ ἡ μᾶλλον εὐρωπαϊκὴ, διότι ἐκπροσωπεῖ πληρέστερον τοὺς μέσους αὐτῆς χαρακτῆρας. Συγκοινωνοῦσα διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης μετὰ πᾶσων τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου, ἐξαιρουμένης τῆς Ἰσπανίας, ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ Μέσου αἰῶνος τὸ κέντρον τῆς βραδύτητος τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς, εἴτε τὰ τῶν γειτόνων αὐτῆς σφετεριζομένη, εἴτε πεδία μαγῶν αὐτοῖς χορηγοῦσα· ἡ ἐπιστήμη αὐτῆς ἀντιποιεῖται, οὐχὶ ἄνευ λόγου, τῆς δόξης ὅτι κοσμοπολιτικὴ ἐστὶ, καὶ οἱ μετανάσταται αὐτῆς, οἵτινες τὴν Εὐρώπην καὶ τὸν Νέον Κόσμον κατακλύζουσιν, ἀπρόβλεπτοι ὑπὸ τῶν περὶ αὐτοὺς ἐθνοτήτων μετ' εὐκολίας ἀγνώστου εἰς τὰς λοιπὰς φυλάς.

Οὕτως ὄρξων ὁ συγγραφεὺς τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῆς χώρας, ἣς τὸ ἱστορικὸν ποιήσεται, προβαίνει εἰς τὴν γεωγραφικὴν αὐτῆς περιγραφὴν. Ὁ συγγραφεὺς ἀνήκει εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορικὴν σχολὴν, ἣτις ἀρχὴν ἔχει τὸ θεωρεῖν τὴν γεωγραφίαν οὐχὶ ὡς προσάρτημα ἀπλοῦν καὶ βοηθητικὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' ὡς αὐτὴν τὴν βᾶσιν τῆς ἱστορικῆς διδασκαλίας. Εἰ καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ κεντρικὴ Εὐρώπη δὲν ἔχει ἀκριβῆ ὄρια, ἀλλ' ἡ γεωγραφικὴ αὕτη ἔκφρασις περιλαμβάνει, κατ' αὐτὸν, ἀφ' ἑνὸς τὰ λεκανοπέδια τοῦ Οὐάδρου (Oder), τοῦ Ἀλβίου (Elbe), τοῦ Οὐϊτούργιδος (Weser), καθ' ἅπασαν αὐτῶν τὴν ἑκτασιν, τὰ τοῦ Ρήνου, τοῦ Μούστου καὶ τοῦ Σκάλδου (Escaut) ἐξαιρέσει τῶν ἀριστερᾶ συμβαλλόντων αὐτοῖς, οἵτινες τὸν ἀνώτερον αὐτῶν ῥοῦν ἔχουσιν ἐν τῇ γαλλικῇ χώρᾳ, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἄνω καὶ τὸ μέσον μέρος τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Δουνάβου. Ὁρογραφικῶς τῆς χώρας ταύτης δεσπόζει ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς καὶ καθορίζει εἰς τὰ μέρη τὸ ὑπὸ τινῶν γεωγράφων Καρπαθοερκύνιον καλούμενον σύστημα ὄρεων, οὗ αἱ δύο μεγάλαι διακλαδώσεις, ἡ μὲν ἀνατολική, ἡ δὲ δυτικὴ, συνδεόμεναι μετ' ἀλλήλων πρὸς νότον ὑπὸ τοῦ συστήματος τῶν Ἀλπεων προήκουσι μακρυνόμεναι πρὸς

ὄντως ἀπ' ἀλλήλων πρὸς βορρᾶν καὶ χαμηλοῦνται βαθμιαίως, ἕως οὗ ἀπολήγουσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὰς πεδιάδας τῶν Κάτω Χωρῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Ρωσσίας. Ἡ Βόρειος θάλασσα καὶ ἡ Βαλτικὴ ἀπαρτίζουν τὴν τετάρτην πλευρὰν τοῦ τετραπλευροῦ τούτου, ὅπερ λίαν ἀποκλίνει πρὸς βορρᾶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ αὐτοῦ μέρει. Τοιοῦτον τὸ θέατρον τῆς ἱστορίας, ἦν ἔγραψεν ὁ κ. A. Himly.

Ὁ συγγραφεὺς καθίστησιν ἡμῖν ἀλληλοδιαδόχως γνωστὰ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐδάφους, ἡ τῶν ὄρεων προεκβολή, τὸ σύστημα τῶν ὑδάτων, τὰ προϊόντα τῶν διαφόρων χωρῶν, αἱ ποικιλίαι τοῦ κλίματος, ὁ χαρακτῆρ, τὰ ἔθνη, τὰ πρόσωπα τῶν κατοίκων, ἡ ἐνέργεια τῆς φύσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀντιτρόφος ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως, ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι ἀπαρτίζει τὴν φυσικὴν γεωγραφίαν κατὰ τὴν εὐρυτάτην αὐτῆς ἔννοιαν ἐκτίθεται μετ' ἀνυπερβλήτου ἐπιστήμης. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ συγγραφεὺς ἄρχεται τῆς ἱστορίας τῶν χωρῶν ἃς περιέγραψεν· αἶμα δὲ τὸν ἀναγνώστην ἀπὸ τῆς Γερμανίας τοῦ Τακίτου μέχρι τῆς Γερμανίας τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ. Ἐπαγωγὸς βεβαίως ἡ ἀποβίς εἰς τοὺς φίλους τῶν μακρῶν διὰ μέσου τῶν αἰῶνων καὶ τῶν λαῶν περινοστήσεων! Ἄλλ' οὐδὲν ἀντικείμενον ὑπάρχει τοσοῦτο περίπλοκον καὶ κατ' ἐπιφάνειαν τοσοῦτον συγκεχυμένον, ὥστε νὰ μὴ ἦναι δυνατὴ ἡ διασάφησις καὶ ἀπλοποίησις αὐτοῦ διὰ τῆς χρήσεως καλῆς μεθόδου. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ συγγραφεὺς μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας, ἐφαρμοσάς ἐπιτηδεῖως τὸν δεύτερον κανόνα, ὃν ὁ Καρτέσιος ἐτίθη ἑαυτῷ διὰ τῶνδε τῶν λέξεων· «Διαιρεῖν ἑκάστην τῶν ἐξεταστῶν δυσχερῶν εἰς τοσαῦτα μέρη, ὅσα δυνατὸν καὶ ἀνάγκη πρὸς εὐχερύτεραν αὐτῶν ἐπίλυσιν...» Ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ κ. A. Himly τὸ πλῆθος τῶν λεπτομερειῶν ἀπόλλυται ἐν τῇ σαφηνείᾳ τῶν διασάφησις. Δυναμέθη ἄρα παρακολουθῆσαι αὐτῷ εἰς ἃς κάλλιστα ἐχάραξεν ἀτραποὺς καὶ διεισδύσαι εἰς τὰς μακρὰς ἀύλακας ἃς βαθεῖως ἐχάραξεν. Ἐν κεφαλαίῳ, ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν κρατῶν, ἅπερ ἐπιθεωρεῖ, δύνανται συγκεφαλαιωθῆναι εἰς πέντε κυρίως συστάδας· τὴν Αὐστρίαν, τὴν Πρωσίαν, τὴν Μικρογερμανίαν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ συγγραφέως, τὰς Κάτω Χώρας καὶ τὴν Ἑλβετίαν. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἐξετάζονται αὐτὰς σημειοῦμεν τὰς σπουδαιότερας γεωγραφικὰς καὶ ἱστορικὰς αὐτῶν μεταμορφώσεις.

Ἡ Αὐστρία ὡς πᾶν ὅ,τι μέγα ἐκ ταπεινῶν ἀρμήθη καὶ ἀνυψάτων. Ἄπλοῦν τὸ πρῶτον μαργραβιάτον ἢ πριγκιπᾶτον ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, κατὰ τὰ ἀνατολικὰ ὄρια τοῦ κράτους αὐτοῦ, ποδὲ περιστολὴν τοῦ φιλοταράχου τῶν Ἀβάρων. Ἐπὶ

πέντε αἰῶνας ἐν τῷ σκότει διατελεῖ· ἀλλὰ περιφανῶς εἰς τὴν ἱστορίαν εἰσέρχεται ὅτε ὁ τοῦ οἴκου τῶν Ἀψβούργων ἀρχηγέτης, ὁ αὐτοκράτωρ Ροδόλφος, τὸ δουκάτον ἀπονέμει τῆς Αὐστρίας τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀλβέρτῳ (1282). Ἐπηύζητο ἤδη διὰ τῆς Στυρίας, τῆς Καρινθίας, τῆς Tyrolικῆς καὶ τῆς Καρινθίας. Ἡμιόλιον ἔπειτα αἰῶνα (1437) περιβάλλεται τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα, ὅπερ τῷ 1866 μόνον ἐμελλεν ἀπολέσει. Σπουδαία τότε μεταμορφώσεις ἀντικαθίστησιν ἀντὶ τῆς ἀγίας ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἀντὶ τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Καίσαρων καὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, τὴν νεωτέραν αὐτοκρατορίαν τῆς Αὐστρίας, ἐσπερημένην τῆς παλαιοῦ ἐπικυριαρχίας αὐτῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς Γερμανίας ἢ αἰγλῆ τοῦ ἀψβουργικοῦ οἴκου. τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ ἐπὶ Καρόλου τοῦ Ε', ἡ ἰσχυρὰ καὶ διηνεκὴς αὐτοῦ ἐπίδρασις ἐφ' ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, οἱ ἐπ' αἰῶνας ἀγῶνες αὐτοῦ μετὰ τοῦ οἴκου τῆς Γαλλίας καὶ μετὰ τῆς Πρωσίας, πᾶσα ἐκείνη ἡ περιφανὴς ἱστορία κάλλιστα ὑπὸ τοῦ κ. Himly ἐκτίθεται μετὰ ἀπομακρυνόμενου τῆς εἰδικῆς ἐπόψεως, ἦν ἑαυτῷ προσέθετο, ἦτοι τῆς τοῦ χωρογραφικοῦ σχηματισμοῦ τῆς αὐστριακῆς μοναρχίας.

Ἡ Πρωσία—ἀποκαλοῦμεν αὐτὴν οὕτω εὐθὺς εἰς ἀρχῆς, καίτοι τὸ δουκάτον τῆς Πρωσίας προσεκτήθη ὑπὸ τοῦ οἴκου τῶν Ὁενζόλλερν μόνον τῷ 1618, τὸ δὲ τῆς Πρωσίας ὄνομα ἤρξατο μόλις τῷ 1701 καταδεικνύον τὸ σύνολον τῶν κτήσεων τοῦ οἴκου τούτου—ἡ Πρωσία· λέγομεν, ἐν τρισὶ μεγάλοις σταθμοῖς διήνυσεν τὴν ὁδὸν ἣτις ἤγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν, ἦν τὰ σύγχρονα γεγονότα εἰς μᾶλλον ἀναδεικνύουσιν, εἰς ἐπανελημμένως ἡ Πρωσία εἰς τὴν γενναϊότητα τῶν Ἀψβούργων ἀρείλει τὴν τῆς χώρας αὐξήσιν ἢ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀξιώματος αὐτῆς. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἀψβουργικοῦ οἴκου, ὁ αὐτοκράτωρ Ροδόλφος, ἐξαγωγῶν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς αὐτοῦ ἐν Σουηβίᾳ πύργου ἕνα Ὁενζόλλερν κατέστησεν αὐτὸν βουργαβῶν τῆς Νυρεμβέργης (1273). Ὁ αὐτοκράτωρ Σιγισμούνδος, τοῦ λουξεμβουργικοῦ οἴκου, δίδωσιν ἑτέρῳ ἡγεμόνι τοῦ αὐτοῦ οἴκου τὸ μαργραβιάτον τοῦ Βραδεμβούργου ὅπερ συνεπήγετο τὸ τοῦ ἐκλέκτορος ἀξίωμα (1411) Τελευταῖον εἰς Ἀψβούργου, ὁ αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος ὁ Α', τὸ δεύτερον εἰς τὸ μεγαλεῖον συντελεῖ τῶν Ὁενζόλλερν τὸ βασιλικὸν ἐπιτιθεῖς στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐκλέκτορος Φρειδερίκου τοῦ Γ', ὅστις ὑπὸ τὸ ὄνομα Φρειδερίκος Α' ἀποβαίνει ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς νεωτέρας Πρωσίας (1701). Ὁ τίτλος οὗτος καθιερώθη ὑπὸ τῆς ἐν Οὐτρέχτῃ

συνθήκης καὶ κατὰ παράδοξον καὶ ἀξιοσημείωτον σύμπτωσιν ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Πρωσία, ὧν ἡ πολιτικὴ καὶ τὰ συμφέροντα τοσοῦτον στενωῶς σήμερον εἰσι συνδεδεμένα διὰ τῆς αὐτῆς ἔτυχον συνθήκης τοῦ βασιλικῆ ἀξιώματος. Πράγματι τὸ δουκάτον τῆς Σαβοῦας προήχθη εἰς βασιλείον τῆς Σικελίας, ὀλίγῳ δ' ἔπειτα τῆς Σαρδηνίας (1720), ὑπὸ τῶν συνθηκῶν τῆς Οὐτρέχτης καὶ τῆς Τετραπλῆς Συμμαχίας. Ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν δύο προμνημονευθεῖσιν χρονολογίῳν διαλείμμασι (1411—1701), οἱ Ὁενζόλλερν σπουδαίως τὰς κτήσεις αὐτῶν ἐπηύξησαν. Ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1614 πρῶτον ἐμπηγνύουσι κάμακα εἰς τὰς παραρρηνεῖους ἐπαρχίας διὰ τῆς προσκτήσεως τῶν δουκάτων Κλέβης καὶ Μαρκίας· τέσσαρα ἔπειτα ἔτη ἐκτῶντο ἐκ κληρονομίας τὸ δουκάτον τῆς Πρωσίας· ἡ συνθήκη τῆς Οὐεστφαλίας (1618) δίδωσιν αὐτοῖς τὸ Μαγδεβούργον, ἡ τοῦ Ραστάδ (1714) τὴν ἄνω Γουέλδερν, ἡ τοῦ Οὐδετασούργου (1763) τὴν Σιλεσίαν, ἡ τῆς Βιέννης (1815) τὰς ἐπαρχίας τῆς Οὐεστφαλίας καὶ τοῦ Ρήνου. Ἐσμεν ἠναγκασμένοι νὰ συντόμωμεν τὸ ὀνοματολόγιον τοῦτο τῶν προσκτήσεων χώρας, ὧν αἱ τελευταῖαι ἐπαναφέρουσι, λέγει ὁ γάλλος ἀερογράφος, εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν τὰς ἀγαινὰς ἀναμνήσεις τοῦ 1870.

Ὅ,τι κἄν πράξῃ ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ, ὅ,τι κἄν λέγωσιν οἱ γερμανοὶ ἐνωτικοί, ὑπάρχει, καὶ ἐπὶ πολὺ ἐπὶ ὑπάρξει ἴσως, ἐκτὸς τῶν δύο μεγάλων κρατῶν, περὶ ὧν εἶρηται, τρίτη τις Γερμανία, ἣτις οὕτω συνεχωνεύθη ἐν τῇ γερμανικῇ ἐνότητι, ὡς αἱ ἀρχαῖαι γαλλικαὶ ἐπαρχίαι ἐν τῇ γαλλικῇ διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν νομῶν. Ἡ Μικρὰ αὕτη Γερμανία ἔχει ἐπίσης ἱστορίαν, ἣτις οὐτε διαφόρου στερεῖται οὐτε δόξης. Πρὶν ἢ ἡ Πρωσία καὶ ἡ Αὐστρία καταλάβωσι τὰς μεταξὺ τῶν πρώτων κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἐξυμνεῖτο ἡ αἰγλή καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν Γουέλφων τοῦ Ἀννοβέρου καὶ τῆς Βρουνσούικης, τοῦ ἀσκανικοῦ οἴκου ἐν Σαξωνίᾳ, τῶν Βιτελσβάχων τῆς Βαυαρίας, τῶν Ὁενστάουφεν τῆς Σουηβίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ἡ ἐκθρόνισις Ἐβρίκου τοῦ Λέοντος κατεμέλισεν εἰς πλεῖστα πριγκιπάτα τὸ δουκάτον τῆς Σαξωνίας (1180)· ἡ ἀπόδοσις τοῦ οἴκου τοῦ Ὁενστάουφεν τῷ 1268 ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ νεαροῦ καὶ ἀτυχοῦς Κορραδίνου τὸ αὐτὸ ἐπήνεγκεν ἡσπόμενον ἐν τῷ δουκάτῳ τῆς Σουηβίας. Ὑπὲρ τὰ 300 πριγκιπάτα—λαμβάνομεν τὴν λέξιν ὑπὸ γενικωτέρων σημασιῶν—ἐγένοντο τότε ἀνεξάρτητα κράτη τῆς αὐτοκρατορίας. Δὲν θέλομεν νὰ ἀνακινήσωμεν πᾶσαν ἐκείνην τὴν φεοδαλικὴν κόνην, ἣς ὁ συγγραφεὺς ἐξήτασεν, οὕτως εἰπεῖν, πάντας τοὺς κόκκους διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Ἐκ τῆς μυρμηκίας

ταύτης τῶν μικροσκοπικῶν κρατῶν προέκυψαν τέσσαρα νεώτερα βασίλεια· τὰ τῆς Σαξωνίας, τῆς Βυρτεμβέργης, τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ Ἀνωθέρου, ὅπου ἀπερροφήθη ὑπὸ τῆς Πρωσίας τῷ 1866.

Αἱ πολιτικὰ μεταπολιτεῦσαι καὶ αἱ χωρογραφικαὶ μεταβολαὶ αἱ ἐπελθοῦσαι ἐν ταῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάτω Χωρῶν γνωσταῖς ἐπαρχίαις, οὕτω ἀποκληθεῖσαι ἐκ τοῦ ὅτι κείνται κατὰ τὸν κατώτερον βόθρον τῶν μεγάλων ποταμῶν τοῦ μέρους τούτου τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, τοῦ Σκάλδου, τοῦ Μεύσου καὶ τοῦ Ῥήνου, πολλῶν ἔτι πολυαριθμότεραι καὶ ποικιλώτεροι ὑπῆρξαν ἢ αἱ τῶν περὶ ὧν προεῖρηται κρατῶν. Αἱ ὥραται ἐκεῖναι καὶ γόνιμοι χῶροι, αἱ διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐμερίαν γινόμεναι, αἱ ὑπὸ λαῶν φιλητύχων, φιλοπόνων καὶ βιομηγάνων οἰκούμεναι, ἐγένοντο διηνεκῶς τὸ δέλεαρ καὶ τὸ ἔρμαιον πάσης φιλοδοξίας, τὸ μοιραῖον πεδῖον μάχης πάντων τῶν μεγάλων ἡπειρωτικῶν πολέμων, τὸ διηνεκῶς ἀναταλασσόμενον ἄθλον πάσης νίκης. Ἡ γαλατικὴ ἐκείνη χώρα τῶν Βαταύων, ἡ ὑπὸ τὰς δύο πρώτας φραγκικὰς δυναστείας συνηνωμένη μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Νεστρίας, ἡ ὑπὸ τοῦ τιμαριωτισμοῦ εἰς πλῆθος κομιτάτων καὶ ἀρχοντιῶν διατμηθεῖσα, ἦν διανεμημένη κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΔ' αἰῶνος εἰς ἑπτακαίδεκα ἐπαρχίας, αἵτινες διὰ διαφόρων γάμων συνηνώθησαν ὑπὸ τὸν δουρικὸν οἶκον τῆς Βουργουνδίας· διὰ γάμου ἐπίσης μετέβησαν ἀπὸ τοῦ οἴκου τούτου εἰς τὸν τῆς Αὐστρίας. Tu, felix, Austria, nube (Εὐδαίμων σὺ, ὦ Αὐστρία, τοῖς γάμοις), ἔλεγεν ὁ Ματθίας Κορβίνος, ὁ ἐπιφανὴς βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας, ὑπαινισσόμενος τὴν διὰ τῶν γάμων ταύτην πολιτικὴν. Εὐδαίμων Αὐστρία! Ποία εἰρωνία τῆς τύχης! Καλὸν ἦν τοῦτο λεγόμενον κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας. Ἀλλὰ σήμερον τὴν παρελθοῦσαν ταύτην εὐδαιμονίαν ἀντικατέστησαν ἡ προσπάθεια καὶ ἡ ἀδιέλπιτος ἐργασία, ἦν ἐπιβάλλουσι ἡ συντήρησις κράτους σκληρῶς δοκιμασθέντος, ἡ διατήρησις οἰκοδομήματος ὑπὸ παντὸς ἀνέμου προσβαλλομένου. Ἀλλ' ἡ τύχη φιλεῖ τὰς ἀντιθέσεις ταύτας, αἵτινες εἰσι τὸ διδάγμα καὶ τὸ ἠθικὸν πόρισμα τῆς ἱστορίας. Ὁ οἶκος τῆς Αὐστρίας διετήρησε τὰς ἐπαρχίας ταύτας μέχρι τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ διὰ πλείζων περιπετειῶν. Ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ κλάδος, ὁ ἰσπανικὸς, κατέσχεν αὐτὰς ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυν περίπου αἰῶνας μέχρι τῆς ἐν Οὐτρέχτῃ συνθήκης (1713). Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἀπώλεσε τὰς ἑπτὰ ἐπαρχίας τοῦ Βορρᾶ, αἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν δημοκρατίαν τῆς Ὀλλανδίας ἢ τῶν Ἠνωμένων Ἐπαρχιῶν, ἐπαναστάσαι τῷ 1572 καὶ ἀναγνωρισθεῖσαι ἀνεξάρτητοι τῷ 1648 διὰ τῆς οὐστραλικῆς συνθήκης. Ὁ

δευτερότοκος κλάδος, ὁ αὐστριακὸς, κατέσχεν αὐτὰς κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἀπὸ τῆς ἐν Οὐτρέχτῃ συνθήκης μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῶν τῷ 1787. Ἡ ἱστορία αὐτῶν συγγέεται τότε μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς δημοκρατικῆς καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς Γαλλίας. Συνενοθεῖσαι καὶ πάλιν διὰ τῆς βιενναίας συνθήκης τοῦ 1815 ὑπὸ τὸ ὄνομα βασιλείων τῶν Κάτω Χωρῶν, ἐχωρίσθησαν τέλος τῷ 1830 διὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ βασιλείου τῆς Βελγικῆς. Ἀλλὰ τίς τολμᾷ νὰ διαχυρισθῇ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ τελευταία αὐτῶν μεταμόρφωσις καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀπομεμακρυσμένη ἐκείνῃ γωνίᾳ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης ἡ ἱστορικὴ γεωγραφία εἶπε τὴν τελευταίαν αὐτῆς λέξιν;

Ἡ Αὐστρία ἠξήθη ἰδίᾳ διὰ δυναστικῶν γάμων καὶ διὰ κληρονομιῶν, ἡ Πρωσία διὰ κατακτήσεων, ἡ δὲ Ἑλβετία ἄλλο ἐφῆρμισε σύστημα, τὸ τῆς ὁμοσπονδίας, ἢ, ἐὰν δυνατὸν νὰ γείνη χρῆσις τῆς λέξεως ταύτης, τὸ τῆς συσσωματώσεως τῶν περιοικῶν πολιτειῶν. Δὲν θὰ ὑπομνήσωμεν ἐνταῦθα τὸν σχηματισμὸν τῆς Ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας, συγκειμένης τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Βαλδοστατέων τριῶν τοπαρχιῶν (1315), εἶτα ἐξ ὀκτῶ τοπαρχιῶν (1352) καὶ τέλος ἐκ τῶν τριωνκαίδεκα τοπαρχιῶν (1513)· ὁ τελευταῖος οὗτος ἀριθμὸς δὲν μετεβλήθη μέχρι τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ στενὴ συμμαχία ἢ συναφθεῖσα μετὰ τῶν τριῶν Γριζικῶν συνασπισμῶν (1498), τῶν ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Ἄνω Ῥήνου ἀποκατεστημένων, ἔφερε πράγματι τὰ ὅρια αὐτῆς πέραν τῆς Ὁβερλάνδης, μέχρι τῆς πρωτίστης σειρᾶς τῶν Γριζικῶν Ἄλπεων, αἵτινες περιλαμβάνονται ἐν τῇ γραμμῇ τῆς διανομῆς τῶν ὑδάτων τῆς Εὐρώπης. Ἡ δημοκρατία ἦν οὕτω ἐξηραλισμένη κατὰ πάσης ἐπιχειρήσεως ἐκ Βορραλθέρης, Τυρολικῆς καὶ Ἐγγαδίνης. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὴν συμμαχίαν ταύτην οἱ Γριζονεὶς ἠτήσαντο ἐξασφαλίζοντες ἑαυτοὺς προστασίαν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς κόμητας τῆς Τυρολικῆς διαφοραῖς αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως οἱ Ἑλβετοὶ ἐξηραλισμένοι οὕτω ἐτύγχανον πρὸς νότον, πρὸς ἀνατολὰς καὶ νοτιανατολικῶς καὶ ἐπιηρισμένοι ἐπὶ μιᾶς τῶν μάλιστα ἀδιαχωρήτων σειρῶν τῶν Ἄλπεων. Διὸ ἤρξαντο θεωροῦντες τοὺς Γριζονεὶς ὡς δι' ἀδικιᾶν οὐκ εἰς μακρὰν ἐπόμενον ἦν τὴν ἰδιότητα συμμαχῶν ν' ἀντικαταστήσῃ ὁ τίτλος μελῶν τῆς Ὁμοσπονδίας. Τὸ σύστημα τοῦτο συνθηκῶν περὶ συμμαχίας καὶ συσπονδίας ἐξηραλώθη ὑπὸ τῆς Ἑλβετικῆς εἰς πᾶσας τὰς μικρὰς ἀρχοντείας ἢ περιοικῶς κοινότητας, ὅσας δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀποβῶσι εἰθὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπήκοοι. Οὕτως ἡ

Μονὴ (1451) καὶ ἡ πόλις (1454) τοῦ Σαιντ Γάλλ, ἡ ἐπισκοπὴ τῆς Βασιλείας, ἡ δημοκρατία τῆς Μουλγούζης, ἡ Οὐαλεσιανὴ χώρα, μὴ ἀποτελοῦσαι ἀναπόσπαστον μέρος τῆς Ὁμοσπονδίας, συνεδέοντο αὐτῇ διὰ τῶν δεσμῶν πραγματικῆς συμμαχίας, ἦν δύναται τις νὰ παραβῆλῃ, ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς, πρὸς τὸ σύστημα τῶν συμμαχῶν (Socii) τῆς βωμαϊκῆς δημοκρατίας. Οὕτω συμπεριελήφθησαν ἐν πάσαις ταῖς σπουδαίαις συναλλαγῶσι τῆς ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας, ἠυλόκητε δ' αὕτη νὰ καταστήσῃ αὐτὰς μετόχους τῶν τυγῶν αὐτῆς, ὡς εἰ, οὕτω πράττουσα, ἐδέσμευεν αὐτὰς μετὰ τῆς ἑαυτῆς τύχης καὶ ἐκ τῶν προτέρων κατοχῆν αὐτῶν ἐλάμβανε. Τὰ πάντα ἄρα παρεσκευασμένα ἦσαν διὰ τῆς πολιτικῆς ταύτης τῶν ἐκουσίων προσταρτήσεων διὰ τὴν μεγέθυνσιν τῆς Ἑλβετίας, ὅτε αἱ συνθήκαι τοῦ 1815 ἀνεβίβασαν εἰς 22 τὰς τοπαρχίας αὐτῆς.

Τοιαύτη κατ' οὐσίαν ἡ συγγραφή τοῦ κ. Α. Hinly διδακτικωτάτη ἄμα τοῖς περὶ τὰς ἱστορικὰς σπουδαῖς ἀσχολουμένους, ἄμα δὲ καὶ λίαν ἐπαγωγός.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἜΘΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ.

Ἡ ἐν ταῖς παρούσαις δευαῖς περιστάσει καὶ χαλεπωτάταις τοῦ ἐπικρατοῦντος πολέμου συμφοραῖς ἐπιδεικνυμένη ἰδιαιτέρα συμπάθεια καὶ φιλανθρωπία καὶ ἡ ἐπιδαφιλουμένη πανταχόθεν πλουσίως παντοειδῆς βοήθεια καὶ ἀνακούφισις εἰς τοὺς μέχρι θανάτου πάσχοντας καὶ ταλαιπωρούμενους ἀνέμνησαν εἰς ἡμᾶς τὰ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἄσυλα. Ἐκ τῆς ἰδέας δὲ ταύτης παρορμηθέντες προθυμήθημεν νὰ γράψωμεν περὶ τοῦ ἔθους καὶ τοῦ δικαίωματος τοῦ ἄσυλου παρ' ἀρχαίους τὰς ἀκολουθούσας βραχείας πληροφόρας ἱστορικώτερον πως. ἵνα γείνη καταληπτὸν ὅτι σήμερον διὰ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος οὐχὶ πλέον ναοὶ καὶ βωμοὶ καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἀλλ' ἡ ἀνθρώπινος καρδία κατέστη ἄσυλον καὶ καταφύγιον τῆς ἀδικίας καὶ ἀναξιοπαθῶς τὰ πάνδενα πασχούσης ἀνθρωπότητος.

Ἄξια δ' ἐρεῦνης καὶ συστηματικώτερας σπουδῆς περὶ τούτου δύναται τις κυρίως νὰ θεωρήσῃ τὴν ἀρχὴν καὶ ἐπικράτησιν τοῦ ἔθους καὶ προνομίου τούτου. τοὺς κυριώτεροις λαοὺς, ἐν ᾗ ἐπε- ἔτησε τοὺς τόπους, αἵτινες ὀρίσθησαν καὶ ἐχρημάτιζον ὡς ἄσυλα, τοὺς ἀνθρώπους, αἵτινες ἀπήλαυον ἢ μὴ τῆς τοιαύτης χάριτος, καὶ ἰδίᾳ περὶ ἄσυλου παρ' Ἑβραίοις καὶ ἀκολουθῶσι παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τῆς

σιωπηλῆς τοῦ προνομίου τούτου καταργήσεως.

Ἡ λέξις ἄσυλον γίνεται ἐκ τοῦ α στερητικοῦ καὶ ἐκ τοῦ σύλη, ὅπου σημαίνει τὸ δικαίωμα τοῦ κουργεῖν (συλᾶν=ἀρχειρεῖν τι ὡς λάφυρον) τὰ ἐχθρικά πλοῖα ἐν καιρῷ πολέμου» (βλ. Σκαρλ. Λεξ. ἐν λέξ. σύλη). Ἐκ τούτου ἄσυλον σημαίνει τόπον καταφυγῆς, ἱερὸν καὶ ἀπαράβιαστον καταφύγιον, εἰς ὃ προφθάτας κατέφυγεν ὁ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης ἢ καὶ ὑπὸ ιδιώτου πρὸς σύλληψιν καὶ τιμωρίαν καταδιωκόμενος, καὶ ἐν ᾧ ἐξηραλλίζετο ἡ ζωὴ αὐτοῦ· καθότι οὐδεὶς ἐδικαιοῦτο νὰ ἀποσπάσῃ βιαίως ἐξ ἄσυλου, ἀγνωρισμένου πολιτικῶς, τὸν εἰς αὐτὸ καταφεύγοντα. ὄντα πολλάκις καὶ ἐγκληματίαν.

Ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν, τὸ ἔθος καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἄσυλου ἢ τοῦ καταφυγίου εἶναι πανάρχαιον, διότι πρὸ παντὸς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Μωυσέως μεταξὺ τῶν ἄλλων παραγγελημάτων, τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθέντων διὰ τούτου εἰς τὸν Ἑβραϊκὸν λαὸν περίπου τῷ 1490 πρὸ Χριστοῦ (Ἐξῆδ. κβ', 13-14). Πραγματοποιήθη δὲ τὸ παράγγελμα τοῦτο καὶ τεθῆναι εἰς ἐνέργειαν ὡς δικαίωμα φαίνεται μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ κατάκτησιν τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας, τούτεστι τῆς Παλαιστίνης (1445 π. Χ.), ὅτε πράγματι ὀρίσθησαν ὡς ἄσυλα εἰς τοὺς κινδυνεύοντας ἐξ πόλεως, τὰς ὁποίας ἡ Ἁγία Γραφή ἀποκαλεῖ πόλεις φυγαδεύτηρίου (Δευτερ. λέ. Ἰητ. Ναυῆ κ'). Ἄγνωστον δὲ πῶς ἦ τότε, ἢ ἀνέκ τῶν Ἑβραίων μετέβη ἡ ἔλαβεν ἀρχὴν τὸ ἔθος καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἄσυλου εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους, παρ' οἷς ἴσχυεν ἐπὶ χρόνον ἰκανόν. Βέβαιον δὲ μόνον εἶναι, ὅτι τὰ ἄσυλα ἅπαν τῶσι παρ' ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς ἔθνεσιν ἀμέσως εἰς τοὺς ἱστορικοὺς αὐτῶν χρόνους, καίπερ οὐχὶ ὡς νόμος ἔγγραφος καὶ θετὸς λεπτομερῶς, ὡς παρ' Ἑβραίοις, ἀλλ' ὡς ἔθος καὶ δίκαιον κοινόν, ἰσχύον ἀγράφως καὶ θρησκευτικῶς.

Ὁ νόμος ἢ τὸ ἔθος τοῦ ἄσυλου καὶ τοῦ καταφυγίου ἐκπηγάξει πάντως ἐκ τοῦ αἰσθήματος τῆς συμπαθείας καὶ φιλανθρωπίας πρὸς διάσωσιν τῆς ζωῆς ἀνθρώπου, ἔτιω πολλάκις καὶ κακούργου. Ἐκ τούτου δ' ἕκαστος ἐννοεῖ ὅτι τὸ φιλόανθρωπον τοῦτο ἔθος, ὡς αἰσθημα συμπαθείας, εὐκόλως ἐμελλε νὰ εἰσαχθῇ καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις ὡς θεμέλιον τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς αὐτῆς προκαταβέλλεται τὴν πρὸς τὸν πλησίον, ἦτοι τὴν πρὸς πάντας ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἐχθρούς ἔτι αὐτοὺς, ἀγάπην καὶ εὐσπλαγγίαν. Καὶ πράγματι εἰσήχθη ἂν δὲ οὐχὶ ὡς ἔθος καὶ νόμιμον τοῦ βωμαϊκοῦ κράτους ἢ τοῦ ἐθνισμοῦ, ἴσως ὡς δίκαιον τῆς μωσαϊκῆς νομοθεσίας, ἐξ ἧς ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία παρέλαβεν ἐξωτερικὰ τινα καὶ ἐπουσιώδη, μηδραμῶς

εις τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας ἀντιστρατευόμενα. Ἄλλ' ὅμως τὸ ἀρχαῖον τοῦτο τοῦ ἀσύλου δικαίωμα παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς δὲν ἔσχε μεθ' ἄλλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν βάσεις ἀμεταβλήτους καὶ γενικὰς, καθότι ἡ ὑπερῆς αὐτοῦ ὑπῆρξε πρόκαιρος καὶ παροδική· ἀλλὰ καὶ οὕτω παρεῖχε τὴν ἑαυτοῦ ὠφέλειαν, διότι δι' αὐτῆς ἐμαλάσσετο τῶν ῥωμαϊκῶν νόμων ἡ σκληρότης καὶ διήγειρε τοὺς δικαστὰς, ἵνα ἐπιμελέστερον καὶ δικαιοτέρον διεξάγωσι τὰς διαδικαζομένας τοῦ λαοῦ ὑποθέσεις.

Ἐν τούτοις ποτὸς τις ὁ χρόνος ὠρισμένως, καθ' ὃν τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου ἤρξατο ἐνεργοῦν ὡς ἔθος ἢ ὡς νόμος ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ; Κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων ὁ χρόνος ἀκριβῶς δὲν δύναται νὰ ὁρισθῆ. Φαίνεται ὅμως βέβαιον ὅτι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀποδεικνυμένου τὸν χριστιανισμὸν ὡς ἴδιον αὐτοῦ θρησκευμα, τὸ πρότερον σιωπηλῶς πως ὑπάρχον τοῦ ἀσύλου ἔθος ἀπέβη βαθμηδὸν φανερόν δικαίον καὶ προνόμιον τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, καίτοι πολλοὶ ἀμφιβάλλουσιν ἂν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐξέδωκε τινα νόμον πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ προνομίου τούτου. Πρῶτος τῶν χριστιανῶν τοῦ Βυζαντίου αυτοκρατόρων Θεοδοσίος ὁ Μέγας (392 μ. Χ.) ἐξέδωκε νόμον περὶ ἀσύλου, οὐχὶ θεσμοθετῶν καὶ πρῶτον ἤδη εἰσάγων τὸ ἔθος, ἀλλὰ διασαφηνίζων καὶ ἐρίζων αὐτὸ διὰ νόμου ἀκριβέστερον. ἢ μᾶλλον περιορίζων αὐτό. «Ὅτι δὲ καὶ πρὸ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἔσχε τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου ὡς ἀνεγνωρισμένον προνόμιον τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, τοῦτο διατρανεῖται ἐκ τῶν λεγομένων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐν τῇ πρὸς τὸν Μέγαν Βασίλειον ἐπιτασίῳ αὐτοῦ, τὰδε διηγούμενος: «Γυναῖκά τινα τῶν ἐπιφανῶν ἐξ ἀνδρῶν οὐ πρὸ πολλοῦ τὸν βίον ἀπολιπόντος ὁ τοῦ δικαιοῦ συνέδρος ἐβιάζετο, πρὸς γάμον ἑλκων ἀπαξιοῦσαν· ἡ δὲ οὐκ ἔχουσα ὅπως διαρύγη τὴν τυραννίδα, . . . τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ προσφεύγει, καὶ θεὸν ποιεῖται προστατήν κατὰ τῆς ἐπιτηρείας· τί οὖν ἔδει ποιεῖν ὦ πρὸς τῆς Τριᾶδος αὐτῆς (τὸν μέγαν Βασίλειον); . . . οὐκ ἀντιποιεῖσθαι, κατέχειν, κήδεσθαι, χεῖρα ὀρέγειν Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ καὶ νόμῳ τῷ τετιμημένῳ θυσιαστήριον; οὐ πάντα δρᾶσαι καὶ παθεῖν ἐβελήσαι πρότερον, ἢ τι βουλευσάσθαι κατ' αὐτῆς ἀπίνυθρον, καὶ καθυβρίσαι; μὲν τὴν ἱερὰν τραπέζαν, καθυβρίσαι δὲ τὴν πίστιν, μεθ' ἧς ἰκέτευεν; Οὐ φησὶν ὁ καινὸς δικαστῆς· ἀλλ' ἠττάσθαι χορὴ τῆς εἰμῆς δυνασείας, καὶ προδῶτας χριστιανούς; τῶν οἰκείων νόμων· ὁ μὲν ἐξίχεται τὴν ἰκέτιν, ὁ δὲ (Μέγας Βασίλειος) εἶχετο κατὰ κράτος» (Λόγ. κ'). Ἐπιβεβαιούται δὲ ὁ νόμος τοῦ ἀσύλου ὑπάρχων πρὸ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ἕκτινος ἐπιστολῆς τοῦ

ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων (Ἐπιστ. γ', ἢ κατ' ἄλλους εἰδ'), ἐν ᾗ ἐκτίθεται ἑτέρα παρὰ βίβλιν ἀσύλου ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Οὐαλεντινιανοῦ.

Πολλοὶ πάντως λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μέσου αἰῶνος εἶχον καὶ ἐτήρουν τὸ ἔθος καὶ τὸ δικαίον τοῦ ἀσύλου, ἀλλ' ἐνταῦθα μνημοεῦμεν κυρίως ἐκείνους, ἐνοῖς ἐπὶ μᾶλλον ἡ ἐγγράφως τοῦτο ἐπεκράτησε· οἷον τὸν ἑβραϊκὸν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, τὸν ἑλληνικὸν, τὸν ῥωμαϊκὸν καὶ τὸν ὑπὸ τὴν βυζαντινὴν κυριαρχίαν ὑπαγόμενον, πρὸςθεύοντα δὲ πρὸ πολλοῦ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν.

Διάφοροι δὲ ἦσαν παρὰ τοῖς λαοῖς τούτοις; καὶ οἱ τόποι, οἵτινες ὠρίσθησαν καὶ ἀνεγνωρίζοντο ὡς ἄσυλα καὶ καταφύγια πρὸς διάσωσιν τῶν τὴν ζωὴν κινδυνεύοντων. Παρὰ τοῖς ἑβραίοις πρῶτον κατὰ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ (Ἀριθμ. λβ', 6, 13, 14. Δευτερ. ιθ', 2, 9.) μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἐνθεῖς καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, διάδοχος τοῦ Μωϋσέως καὶ ἐκτελεστῆς τῶν προσταγμάτων τοῦ Θεοῦ, διεχώρισεν ἐξ πόλεως ἀσύλους ἢ φυγαδευτήριους· τρεῖς μὲν ἐνταῦθεν τοῦ Ἰορδάνου, τὴν Κάδης, τὴν Συγὲμ καὶ τὴν Ἀρβὸκ, τρεῖς δὲ πέραν, τὴν Βοσορ, τὴν Ἀρημὸθ καὶ τὴν Γαυλὼν (Ἰησ. Ναυῆ κ', 7—9), θεωρουμένας πόλεις ἱερὰς καὶ ἀνηκουάσας εἰς τοὺς Λευῖτας. Ἐφεξῆς δὲ πιθανόν ὅτι τὸ προνόμιον τοῦτο ἐπεξετάθη καὶ εἰς ἄλλας πόλεις, ἢ εἰς αὐτὸν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν, ἢ εἰς τὴν ἱερὰν σκηνὴν καὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτῆς, καθότι αὐτόθι εἰς τὸ θυσιαστήριον τῆς σκηνῆς τὸν Ἀδωνίαν καταφυγόντα ἐφόνευσεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν (Γ' Βασίλ. α' 50, 6', 18, 31, 34)

Παρ' Ἑλλησι δὲ καὶ Ῥωμαίοις ὡσαύτως ἐχρησίμευσαν ὡς ἄσυλα καὶ καταφύγια αἱ τοὶ οἱ ναοὶ πρῶτον καὶ τὰ τεμένη, οἱ βωμοὶ, τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, τὰ περὶ τοὺς ναοὺς ἱερὰ ἄλση, οἱ τάφοι τῶν ἡμιθέων καὶ ἡρώων καὶ ἄλλα τοιαῦτα παρ' αὐτοῖς ἱερὰ, προστατεύοντα πάντας ἀδικοῦσας τοὺς εἰς αὐτὰ καταφεύγοντας. Ἄλλ' ὡσπερ παρ' Ἑβραίοις, οὕτω καὶ παρ' Ἑλλησι καὶ Ῥωμαίοις, οὐχὶ πάντες οἱ ἱεροὶ τόποι καὶ ναοὶ τοῦ ἐθνισμοῦ οἱ ἀπανταχοῦ ἐκέκτηντο τὸ προνόμιον τοῦ ἀσύλου, ἀλλ' ὠρισμένοι τινὲς καὶ ὑπὸ πολιτικῶν νόμων ἀνεγνωρισμένοι. Διασημότεροι τούτων ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις ἀναφέρονται ἐν Ἀθήναις μὲν τὸ Θησεῖον, ὡς αὐτὸν τὸν ὑπὸ τῶν δεσποτῶν καταπιεζομένων δούλων (Πλουτ. Β. Θησεῖος), ὁ βωμὸς τοῦ Ἐλεῦς ἐν τῇ ἀγορᾷ (Παυσ. α', 17), ὁ βωμὸς τοῦ Ἀγοραίου Διὸς, οἱ βωμοὶ τῶν δωδεκάθεων, ὁ βωμὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Μουνυχίᾳ κτλ. Ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, ὁ

τῆς Ἀλέας Ἀθηνῶν ἐν Τεγέᾳ (Πλουτάρ. Β. Δημ.)· ὁ ἐν Καλαυρίᾳ καὶ ἐπὶ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος (Θουκυδ. α', 128, 133. Κορν. Νέπ. Παυσ. δ'). Πλεῖστοι δ' ἄλλοι ναοὶ καὶ τόποι ἀναφέρονται ἐν τῇ ἀγαγεστάτῃ ῥωμαϊκῇ αυτοκρατορίᾳ, ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀλλαχοῦ ὡς ἄσυλα, ἅτινα ἐπὶ τοσοῦτον ἐποπλαπλασιάζθησαν, μάλιστα ἐπὶ Τιβερίου αυτοκράτορος (25 μ. Χ.), ὥστε παρεμπόδιζον καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀπανταχοῦ ῥωμαϊκῶν δικαστηρίων, τοῦ ὅπερ παρεκίνησε τὴν ῥωμαϊκὴν Σύγκλητον νὰ προκαλέσῃ αυτοκρατορικὸν διάταγμα πρὸς περιορισμὸν τῶν ἀναριθμητῶν ἀσύλων καὶ καταφυγίων, πρὸς περιστολὴν δὲ τῆς ἐνταῦθεν προερχομένης ἀτιμωρησίας, τῆς δικαστικῆς συγχύσεως καὶ τῆς φοβερᾶς κακίας καὶ παραλοῦσης τῆς ῥωμαϊκῆς κοινωνίας (Σουετ. Τιβερ. 37. Τακίτ. Χρον. γ', 60, 63, δ', 14).

Ἡ παρ' Ἑλλησι καὶ Ῥωμαίοις ποικιλία τῶν τόπων τοῦ ἀσύλου ἐπεκράτησε καὶ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. Διότι καὶ ἐνταῦθα τὸ προνόμιον τοῦ ἀσύλου ἐκέκτηντο ἐν τοῖς πρώτοις οἱ ἱεροὶ τῶν χριστιανῶν ναοὶ, καὶ ἰδίᾳ τὸ ἐσώτερον αὐτοῦ μέρος, τὸ αὐτον, ἢ ἁγία τράπεζα, ἢ ἱερὰ πρόθεσις καὶ πᾶν ὅ, τι ἐν αὐτοῖς ἱερόν. Ἐπὶ σεβασμῶ ἰδίᾳ ἐν τῷ ναῷ διεκρίνετο ἢ ἁγία τράπεζα ἢ τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον, ὡς ἀνωτέρω ἐδηλώθη ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου (βλ. λόγ. αὐτοῦ κ'), καθάπερ δηλοῦται καὶ ὑπὸ Συνεσίου ἐπισκόπου Κυρήνης, τὰδε γράφωντος κατ' Ἀνδρονίκου ἐπάρχου Πτολεμαίδος: «Ὅτι πρῶτος παρ' ἡμῖν καὶ μόνος ἔργῳ καὶ λόγῳ τὸν Χριστὸν ἐβλασφήμησεν· ἔργῳ μὲν ἀρ' οὗ τῇ θύρᾳ τῆς Ἐκκλησίας προσεπατάλευσεν ἑαυτοῦ διατάγματα· τοῖς μὲν ὑπ' αὐτοῦ παρνομούμενοις τῆς ἀσύλου τραπέζης ἀποκλείων τὴν ἰκετίαν» κτλ. Οὐδενὶ δ' ἐπετρέπετο νὰ ἀποσπάσῃ τινὰ βιαίως ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσύλων. Ἰστορεῖται δ' ὅτι ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, πλην τῆς ἁγίας τραπέζης, οἱ τόποι καὶ τὰ ὄρια τοῦ ἀσύλου ἐπεξετάθησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη καὶ πράγματα. Διότι ὁ αυτοκράτωρ οὗτος διὰ νόμου, ἀνατρέποντος τὸν δι' Ἐιτροπίου τοῦ Εὐνούχου προκληθέντα καὶ ὑπὸ Ἀρκαδίου τοῦ αυτοκράτορος ἐκδοθέντα πρὸς περιστολὴν τῶν ἀσύλων, ὄριζε βητικῶς, ἵνα οὐ μόνον ἢ ἁγία τράπεζα καὶ ὁ κυρίως ναὸς, ἀλλὰ καὶ ὅ, τιδήποτε παρενέπιπτε μεταξὺ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ περιβόλου τοίχων, οἷον οἰκήματα καὶ κελλία τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν κληρικῶν, κήποι λουτρῶνες, ἀλλὰ ἱστοαὶ, ἀπλοῦσιν ἐπίσης τοῦ προνομίου τοῦ ἀσύλου (βλ. Κωδ. Θεοδ. βιβλ. θ', τίτλ. μὲ νόμ. εἰ. «περὶ τῶν καταφευγόντων εἰς τὰς ἐκκλησίας»).

Ἐκ πάντων τούτων τὸ προνόμιον τοῦ ἀσύλου

ἐκέκτηντο μᾶλλον τὰ βαπτιστήρια, ἅτινα ἐκείντο ἔξω τοῦ κυρίως ναοῦ καὶ ἐθεοοῦντο ὡς ἄσυλα ἱερὰ καὶ ἀπαράβιατα, ὡς τοῦτο δηλοῦται τρανῶς ἐξ ὧσων περὶ Προτερίου, ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, τοῦ καταφυγόντος μὲν εἰς τὸ βαπτιστήριον τῆς ἐκκλησίας, φανευθέντος δὲ σκληρῶς αὐτόθι ὑπὸ Τιμοθέου τοῦ Αἰλοῦρου, ὁ Εὐάγγελος ἱστορεῖ, λέγων: «Οὐδὲν ἕτερον ἦν ποιεῖν τὸν μακάριον ἐκεῖνον (Προτερίου) ἢ τόπον δοῦναι τῇ ὀργῇ κατὰ τὸ γεγραμμένον καὶ τὸ σε π τὸν κατὰ λαβ εἶν βαπτιστήριον, φεύγοντα τῶν ἐπὶ αὐτῷ τρεχόντων πρὸς φόνον τὴν ἔροδον· ἐν ᾧ τόπῳ καὶ βαρβάρους καὶ πᾶσιν ἄγριος ἀνθρώποις ἐγγίγνεται θῆος, τοῖς καὶ μὴ εἰδὸσι τὸ σέβας τοῦ τόπου καὶ τὴν ἐκείθεν βρύουσαν χάριν» (Ἐκκλ. Ἰστορ. βιβλ. β', κεφ. ἦ). Ὡσαύτως δὲ ὑπῆρχον παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς χριστιανοῖς καὶ ἄλλα πολλὰ, ἅτινα ἐκέκτηντο τὸ προνόμιον καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου, οἷον τὰ πολλαχῶς ἀνεστηλωμένα ἀγάλματα τῶν αυτοκρατόρων, περὶ ὧν ὑπάρχει καὶ ἰδιαίτερος τίτλος ἐν τῷ κώδικι τοῦ Θεοδοσίου, τὸ ἐπὶ τῶν φρουρίων κυματίζον αυτοκρατορικὸν λάβηρον, ὁ ἐπισκοπικὸς οἶκος, τὰ μνημεῖα καὶ οἱ τάφοι τῶν τεθνεώτων, οἱ σταυροὶ ἐστηρικμένοι ἐν διαφόροις τόποις, αἱ σχολαί, τὰ μοναστήρια καὶ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους οἱ ξενῶνες, οἱ πρὸς φιλοξενίαν καὶ περίθαλψιν καθιερωμένοι, ὡς ἰδρύματα ἱερὰ καὶ ἐδικαιώματα φιλανθρωπίας. (Ἐπεταί τὸ τέλος).

Ἡ ΙΝΔΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ Τῆς 1877.

Ὁ κ. Garcin de Tassy, εἷς τῶν ἐπισημοτάτων καὶ πρὸςθευτάτων γάλλων ἰνδολόγων, ἐδημοσίευσεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐτησίαν ἐπιθεώρησιν τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει ταύτῃ ἀντανακλῶνται ὡς ἐν κατόπτρῳ αἱ ἰδέαι καὶ τὰ πάθη ὅσα συγκυκλῶνται ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐκείνῃ χώρᾳ, ἐν ᾗ ἐπικρατοῦσι πάντοτε ἢ θρησκεία καὶ ἢ ποίησις. Αἱ εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσελεύσεις οὐδεμίαν ἔλαβον ἐπέκτασιν καὶ τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα τῆς αὐτῆς τυγχάνει ψυχρᾶς ὑποδοχῆς. Πέρυσιν γερμανοὶ ἱεραπόστολοι, οἵτινες ἐκέρυττον τὸ Εὐαγγέλιον κατὰ τὴν ὀυτικὴν παραλίαν, διαταράχθησαν εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν ὑπ' ἀνδρῶν, ὅστις παρηκολούθει αὐτοῖς πανταχοῦ παριστῶν ἑαυτὸν ὡς ἐνσάρκωσιν τοῦ Σίβα· ἄλλως δ' ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν θηλοῖς τις, θεὸς ἀνευ πεποιθήσεως, καὶ ἀπλῆ ἀπειλή περὶ προσκλήσεως τῆς ἀστυνομίας ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ὁμολογήσῃ τὸν δόλον· ἀλλ' οὐχ ἤττον δὲν ἀινοήθησεν τῶν ἀτοχθῶν οἱ ὀρθολογοὶ ὡς πρὸς τὰς θεότητας αὐτῶν.

Εἰς τὸν μωαμεθανισμόν ἀνήκει σήμερον ἡ τοῦ δημοσίου εὐνοια καὶ ὁ βραχμανισμὸς εἰς καλλίστας διατελεῖ μετ' αὐτοῦ σχέσεις. Ἄλλ' οἱ νεκροὶ ὡς πρὸς τοῦτο δὲν εἶναι τοσοῦτον φιλένδοτοι, ὅσον οἱ ζῶντες. Ἐν Καθημερινῇ ὑπάρχει σεβαστὸς ὁ τάφος ἁγίου, ὅστις ζῶν θεωρεῖτο ὡς πιστεύον εἰς ἀμφοτέρας τὰς θρησκείας· ὅτε ἀπέθανε, Μουσουλμάνοι καὶ Ἰνδοὶ διημερισθήτησαν τὸ σῶμα αὐτοῦ· οἱ Μουσουλμάνοι ὑπερίσχυον καὶ ἔμελλον νὰ ἐνταφιάσωσιν αὐτὸ κατὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν ἔθιμα, ὅτε τὸ φέρετρον ἀπέπτῃ εἰς τὸν ἄερα καὶ ἀναπεσὸν κατὰ γῆς εὐρέθη κενόν, τοῦ σώματος ἀφάντου γενομένου.

Μεθ' ἅλα ταῦτα «αἱ κατὰ τοῦ ἰσλαμισμού προλήψεις ἐλαττοῦνται ἡσήμερον», ὡς διαβεβαίωσεν ὁ κ. Garcin de Tassy. Τὸ βέβαιον εἶναι· ὅτι ὁ ἰσλαμισμὸς μεγάλας ποιεῖται ἐν τῇ Ἰνδικῇ πρόδους ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς μεταδόσεως τῆς θρησκείας καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου. Οἱ Ἄγγλοι κολακεύουσιν αὐτὸν καὶ φαίνονται λησμονοῦντες ὅτι ἐγένετο κατ' αὐτῶν ἡ ψυχὴ τῆς τελευταίας ἀνταρσίας. Ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰνδικῆς κατέθηκε τὸν ἀρχοντικὸν λίθον μεγάλου σχολείου Mahomedan anglo oriental College. Οἱ Μουσουλμάνοι συνιστῶσι πανταχοῦ σχολεῖα καὶ δημοσεύουσι πλῆθος ἀπολογητικῶν πραγματειῶν. Ἡ κίνησις αὕτη ἐδιπλασιάσθη ἀπὸ τοῦ βρωσσοτουρκικοῦ πολέμου. Πολλοὶ τῶν ἀλλήθων πιστῶν μετέβησαν παρὰ τοῖς τουρκοῖς στρατεύμασιν. Αἱ ἐπιτόποι ἐφημερίδες πλήρεις εἰσὶ ποιημάτων ἀποπνεόντων τὸν ποιητικὸν τῶν ἐθνισμῶν. «Ὡ δίκαιε Κριτὰ, δὸς τὴν νίκην τῷ βασιλεῖ τῆς Τουρκίας! Οἱ τῷ Τασάρῳ ὑποταχθέντες Ῥώσσοι ὑποταγήτωσιν εἰς τὸν Σουλτάνον!» Ἴσως ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ διανοεῖται νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν εὐνοϊαν τῆς Ἰνδικῆς, ἴσως δὲ καὶ συμπάσης τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ φιλενδότου αὐτῆς εἰς τὸ Ἰσλάμ. Τὸ μέλλον θὰ καταδείξῃ ἐὰν ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος εἶναι ὀρθός· ἀλλ' ἐὰν ἐπιτύχῃ, πρώτην φορὰν ὁ φανατισμὸς θὰ φανῇ εὐγνώμων.

Ἐνώπιον τοῦ ζήλου τῆς μουσουλμανικῆς προπαγάνδας ἡ τῶν βραχμάνων ἀπάθεια μεζῶν φαίνεται. Καὶ μὲν ἰδρύουσι καὶ οὗτοι θρησκευτικὰ τινα σχολεῖα· ἀλλ' ὅ,τι ἀπαρτίζει τὴν τιμὴν ἀλλὰ καὶ τὸ ἀδύνατον μέρος τῆς θεολογίας αὐτῶν εἶναι ὅτι ταχέως τρέπονται εἰς τὸν θεῖσμον ἢ εἰς τὸν πανθεισμὸν, ὅστις δύναται μὲν νὰ σαγηνεύσῃ τὰς ὑψηλοτέρας διανοίας, ἀλλ' ὀλιγίστην ἔχει λαβὴν ἐπὶ τῶν προλήψεων τοῦ κατωτέρου ὄχλου, αἵτινες μένουσιν ὡς ἦσαν ἢ καὶ εἰ μᾶλλον πολλαπλασιάζονται.

Μόναι αἱ εὐρωπαϊκῆς ἐπιστήμαι ἠδύνατο νὰ

παραβλάψωσι τὰς θρησκείας ταύτας, καθ' ὧν ἄχρι τοῦδε ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπικρατήσῃ· ἀλλ' αἱ τῶν ἰθαγενῶν προλήψεις πολλὰς ἀντιτάττουσι δυσχερείας εἰς τὴν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ. Οἱ Ἰνδοὶ αἰσθάνονται μὲν ὅτι δεόν νὰ παιδευθῶσιν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας καὶ ἐπιθυμοῦσι τοῦτο, ἔστω καὶ μόνον ὅπως συμματήσχωσι τοῖς Ἄγγλοις εἰς τὴν κυβερνητικὴν τῆς χώρας· τὸ δὲ συντομώτατον μέσον θὰ ἦτο ν' ἀποσταλῶσι κατ' ἐκλογὴν πολλοὶ ὅπως λάθωσιν ἐν Ἄγγλιᾳ παιδεύειν ἢ νὰ διαδώσωσιν ἐπιτρέφοντες εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἄλλ' αἱ προλήψεις καὶ αἱ δεισιδαιμονίαι ἐμποδίζουσιν αὐτοὺς, ἀδύνατος δὲ φαίνεται τοῖς πολλοῖς, ἐξαιρουμένων ὀλίγων ἀνεπτυγμένων, ἢ εἰς Ἄγγλιαν μεταθίσειν. Αὐτοὶ οἱ Μουσουλμάνοι ἀποτρέφονται τὴν ὑποχρηστικὴν μετὰ τῶν Χριστιανῶν συνάφειαν. Πρὸς ὑπερνίκητην τοῦ προσηκόμενου τούτου σκέψις γίνεται ὅπως οἱ ἰνδοὶ σπουδασταὶ παιδεύονται ἐν Ἄγγλιᾳ ἐν εἰδικοῖς σχολείοις, ἐν οἷς ἡ ὑπηρεσία θὰ γίνηται ὑπὸ ἡμοθητῶν αὐτοῖς μαγιστρῶν καὶ ὑπηρετῶν. Ἐντὸς ὀλιγοετοῦ διαμονῆς οἱ πλεῖστοι θὰ περιεφρόνουν βεβαίως τὸ μωρὸν τοῦτο μέτρον καὶ οὕτως ἡ πρόληψις θὰ κατεστρέφετο βαθμηδόν.

Ἐν τούτοις ὁ περιοδικὸς τύπος καὶ αἱ φιλολογικαὶ ἐταιρίαι εἰσὶ τὰ μόνον σχεδὸν μετὰ ἀγωγῆς ἐν Ἰνδικῇ. Αἱ ἐπιτόποι ἐφημερίδες ἐπολλαπλασιάσθησαν. Ἡ ἀναλογία αὐτῶν πρὸς τὰς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς διατελεῖ εἰσέτι βεβαίως ἐλαχίστη· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν Ἀσίαν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι σπουδαῖος καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1876 ἀνῆρχετο εἰς 250. Τὸ πρῶτον ἀρέθη εἰς αὐτὰς ἀρκετὰ μεγάλη ἐλευθερία, ἀλλὰ σήμερον κρίνεται ὅτι κατεχράσθησαν τὴν ἐλευθερίαν ταύτην εἰς τὰς περὶ τῆς διοικήσεως κρίσεις αὐτῶν. Οἱ Ἄγγλοι, οἵτινες, ὡς γνωστὸν, οὐδέποτε καταχρῶνται αὐτὴν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν, σκέπτονται ὅπως περιορίσωσιν αὐτὴν ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἀλλὰ μὴ καταργῶντες ἄλλως τὴν χρῆσιν αὐτῆς εἰς ὅ,τι καλὸν ἔχει.

Ἐὰν αἱ τῆς Ἰνδικῆς ἐφημερίδες ἦναι ἡναγκασμένοι νὰ τηρῶσιν ἐπιφυλακτικὴν γλῶσσαν εἰς τὰς συζητήσεις αὐτῶν περὶ τῶν προσώπων καὶ τῶν πράξεων τῆς κυβερνήσεως, ἀντεκδικοῦνται ἐν τῇ ποιήσει, ἢ εἰσὶν ὑπέρημοι, καὶ ἐν ταῖς ἠθικαῖς θεωρίαις. Κηρύττουσι κατὰ τῆς πολυτελείας, καλῶς γε πράττουσαι, καθόσον ἡ μὴ παραγωγὸς πολυτελεία μία τῶν συμφορῶν τῆς Ἰνδικῆς ἐστίν. Κατεφάνη κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας μέχρι τίνος ν' ἀνέλθῃ δύναται ἡ μωρὰ ἐπίδειξις τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν πολυτίμων λίθων. Ἡ κατὰ τοὺς γάμους δαπάνη παρὰ τοῖς

ἀπλοῖς προκρίτοις ἀριθμεῖται καθ' ἑκατομμύρια. Οὗτος ἐξατμίζονται ἐν μέρει ὅσα πλούτη παράγει ἡ γονιμότης τῆς ἰνδικῆς χώρας, ὁδοὶ τὰ ἑκατομμύρια ταῦτα ἀποσπῶνται ὑπὸ τὸ σχῆμα τελῶν καὶ φόρων παρὰ τῶν γεωργῶν, εἰς οὓς ἀφίεται μόνον τὸ αὐστηρῶς ἀναγκαῖον πρὸς συντήρησιν. Τί ἐκ τούτου προκύπτει; Ὅτι ἡ ἐλαχίστη σιτοδεία ἀποβαίνει λιμὸς παρ' ἀνθρώποις, οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἀποθεματικὸν χρῆμα πρὸς ἀγορὰν τῆς ξηνῆς ὀρυζῆς.

Ἡ ἐγκράτεια, ἣτις εἶναι ἡ κυρία αὐτῶν ἀρετῆ, στρέφεται ἐπίσης κατ' αὐτῶν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην. Ἐπειδὴ ἡ φυσικὴ αὐτῶν κατανάλωσις περιορίζεται εἰς τὸ αὐστηρῶς ἀναγκαῖον, ἡ παραγωγὴ, ἣτις φυσικῶς διακατανόηται ἐπὶ τοῦ μέσου ὄρου τῆς καταναλώσεως, ἐκπίπτει ἅμα τοῦ ἐλαχίστου μετεωρολογικοῦ γεγονότος διαταράξαντος αὐτήν. Καὶ τούτου ἕνεκα τοσάκις, καὶ πέρυσιν ἐτι, ὁ λιμὸς τοσαῦτα ἄθλια πλάσματα προῖάπτει εἰς Αἰθίαν ἐπὶ τῆς γονιμοῦ ἐκείνης χώρας.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

ΝΕΑ ΠΟΜΠΗΙΑ.—Ἐγράψαμεν ἤδη περὶ τῆς ἀνευρέσεως ἐν Ἀπουλίᾳ κατακεχυσμένης πόλεως, τῆς λατινιστῆ μὲν Sipuntum, ἑλληνιστῆ δὲ Σιποῦντος καλουμένης. Περὶ τῆς πόλεως ταύτης ὁ ἀγγλικὸς Χρόνος γράφει τὰ ἐπόμενα.

Νέα ἐξεχώσθη Πομπηία ἐν Ἰταλίᾳ, πάντες δ' οἱ ἀρχαιολόγοι ἀσχολοῦνται περὶ αὐτῆς. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐγένετο παρὰ τὴν Μαμφρεδονίαν, 140 περίπου μίλια ΒΔ τοῦ Βρεντηρίου ἐν τῇ χθαμαλῇ χώρᾳ, ἣτις ἀπὸ τοῦ ὄρους Γαργάνου προίκει μέχρι θαλάσσης· ἡ ἀνευρεθεῖσα ἀρχαία πόλις ἐστὶ τὸ τῶν Λατίνων Sipuntum. Ἦδη αἱ γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ἐξήγαγον εἰς φῶς ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ περιστύλιον 65 περίπου ποδῶν μήκους, ἐξηρουνθήθη δ' ἐν μέρει καὶ ὑπόγειος νεκρόπολις, ἣτις φαίνεται ἔχουσα περιοχὴν 40—45 τετραγωνικῶν ποδῶν. Πολλὰ ἐπιγραφαὶ καὶ πλεῖστα περίεργα ἀντικείμενα κατετέθησαν ἤδη ἐν τῷ μουσεῖῳ Νεαπόλεως, καὶ ἡ ἰταλικὴ κυβερνήσις ἔδωκε τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας ὅπως ἄρῶνται ἀμέσως μεγάλα ἀνασκαφαί. Ἡ ἐξάνησις τοῦ Σιποῦντος δὲν προήλθεν ἐξ ἡφαιστειογενῶν βροχῶν, οἷαι αἱ συγγράσαι τὰς παρὰ τὸν Βεσσοῦβιον πόλεις, ἀλλ' ἐκ καταρῶσεως τοῦ ἐδάφους, ἣν ἐπροξένησαν πηλῶν· ἀλληλοδιαδόχως σεισμοί. Εἰς τοῦτο δὲ ὀφείλεται ἡ διετηρήθη ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις. Τηλικαύτη ὑπεῖρξεν ἡ καταπτώσις τοῦ ἐδάφους, ὅστε αἱ ἀρχαῖαι οἰκοδομαὶ εὐρίσκονται νῦν 20 πόδας κατωτέρω τῆς περὶ αὐτὰς πεδιάδος. Μέρος τῆς νεωτέρας πόλεως Μαμφρεδονίας ὠκοδόμηται

ἐπὶ τῶν ἱρείων τοῦ Σιποῦντος, ἀκριβῶς ὡς αἱ πόλεις ἐκεῖναι, ὡς ὁ κ. Σλήμαν εὗρεν ὑπερκείμενας ἀλλήλων ἐν Ἰσραλὶκῇ. Ὁ Σιποῦς ἦτο τὸ κατ' ἀρχαίαν ἑλληνικὴ ἀποικία, ἀγνωστον πότε συνοικισθεῖσα. Ἡ παράδοσις ἀπέδιδε τὴν κτίσιν αὐτῆς, ὡς καὶ ἄλλων τινῶν ἀρχαίων τῆς Ἀπουλίας πόλεων, εἰς τὸν Διομήδην. Ἦτο ἤδη ἀρχαία, ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἀπόικισαν ἐκ νέου πᾶσαν τὴν χώραν μετὰ τὸν δεύτερον λιθυκὸν πόλεμον Πηκνὸν εἶναι ὅτι τότε ὠνομάσθη Sipuntum· τὸ ἀρχαῖον ὄνομα αὐτῆς ἦτο Σιποῦς ἢ μᾶλλον, ὡς ὁ Στράβων αὐτὴν ὀνομάζει, Σηποῦς ἐκ τῆς παρὰ τὰ παράλια αὐτῆς εὐρισκομένης σηπίας. Τὸ ὄνομα τοῦτο οἱ Ῥωμαῖοι μετεποίησαν εἰς Sipuntum, ὡς τὸν Τάραντα εἰς Tarentum, τὸν Ἀκράγαντα εἰς Agrigentum κτλ. Ἡ πόλις αὕτη οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἀκμαία, καὶ ἡ Ἀπουλία οὐδέποτε ἀνέκυψεν ἀπὸ τῶν τρομερῶν καταστροφῶν, αἵτινες παρεκλούθησαν τὸν δεύτερον λιθυκὸν πόλεμον. Κατωρθώθη ἐν τούτοις ἡ διατήρησις αὐτῆς, ἐνῶ ἄλλαι πόλεις τοσοῦτον ὀλοσχερῶς ἐξηρυνίζοντο, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ παράδοσις σιγῇ περὶ τῆς θέσεως ἐν ἧ ἔκειντο. Ἀλλὰ περὶ τὰ μετὰ τοῦ ἰγ' αἰῶνος ὁ Σιποῦς θεωρεῖτο νοσηδέστατος ὡς ἐκ τῆς χθαμαλῆς αὐτοῦ θέσεως καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐλῶν. Τῷ 1251 ὁ Μαμφρέδος, υἱὸς τοῦ αυτοκράτορος Φρειδερίκου τοῦ Β', μετήνεγκε τὸν λαὸν τῆς πόλεως ταύτης εἰς νέαν πόλιν, ἣν ὠκοδόμησεν ἐν ὑγιεινοτέρᾳ καὶ ὑψηλοτέρᾳ θέσει, καὶ ὠνόμασεν ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὀνόματος Μαμφρεδονίαν. Ἐκτοτε ὁ ἀρχαῖος Σιποῦς ἐγκατελείφθη εἰς τοὺς σεισμούς, οἵτινες ὅμως δὲν κατέστρεψαν αὐτὸν ὀλοτελῶς, ἀλλ' ἐκάλυψαν αὐτὸν διὰ στρώματος ἀργίλου οὕτως, ὥστε ἔκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν βλεμμάτων ἐπὶ ἐξ ὄλου αἰῶνας. Δὲν ἀναμένονται βεβαίως ἐν τῇ πόλει ταύτῃ αἱ ἐν Πομπηίᾳ καὶ ἐν Ἐρκουλανῶν γενόμεναι ἀνακαλύψεις, ἀλλὰ θ' ἀνευρεθῶσι πολλαὶ πληροφορίαι ἔχουσαι τὴν ἀξίαν αὐτῶν περὶ τοῦ ἐπαρχιωτικοῦ βίου τῶν Ῥωμαίων.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΠΑΠΥΡΟΥ.—Ὁ πάπυρος τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Κυπερος πάπυρος (Cyperus papyrus ἢ Papyrus antiquorum), φυτὸν καλλιεργούμενον καθ' ἅπασαν γενικῶς τὴν Εὐρώπην, ἐφύετο ἄλλοτε ἐν ἀφρονίᾳ ἐν ταῖς διώρυξι ταῖς σχηματιζομέναις ὑπὸ τινῶν ἀνωμάτων ἐλιξεων τοῦ Νείλου. Ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ, κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις βοτανικοῦ φυσιολόγου, μόνον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου εὐρίσκεται.

Τὸ ὄρατον τοῦτο φυτὸν ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὑδροβίων τοῦ γένους τῶν κυπεροειδῶν,

του οποίου τὰ εἶδη εἰσι μονοκυττάρων, παραπλήσια τοῖς σιτοιειδέσι. Διακρίνονται ὅμως ταῦτα ἰδίως διὰ τῶν τριγωνικῶν αὐτῶν στελεχῶν, ἐστερημένων κονδύλων, καὶ διὰ τῶν φύλλων αὐτῶν, ἅτινα περιβάλλει λεπτότατος φλοιὸς μὴ διχωριζόμενος. Τὰ ἄνθη αὐτῶν, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἀσήμαντα, σύγκεινται ἐκ τριῶν σημάτων καὶ ἐνδὸς ὑπέρου, κατατεθειμένα ἐπὶ μιᾷ μόνον φολίδος καὶ οὐχὶ ἐπὶ δύο ὅπως συμβαίνει εἰς τὰ σιτοιεῖδη.

Ὁ πάπυρος ἐδοξάσθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διότι ἐκ τῶν νηματοειδῶν ἰνῶν τοῦ ἄδρου αὐτοῦ στελέχους κατασκευάζετο τὸ πρὸς γραφὴν χρήσιμον, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν ὁ πάπυρος τῶν ἀρχαίων. Ὁ φλοιὸς αὐτοῦ ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς κατασκευὴν ψαθῶν, καλυπτρῶν, σχοινίων καὶ πέλων· μὲ τὴν πλοκαμοειδῆ δὲ σκιάδα αὐτοῦ ἐστερᾶνουν τοὺς τότε θεοὺς. Λέγεται δὲ, ὅτι ὁ Ἀγησίλαος Ἰεπεσκέφθη τὴν Αἴγυπτον, κατεβέβηκεν ἐκ τῆς ὠραιότητος τῆς βοτρυχοειδοῦς στεφάνης τοῦ παπύρου, ὥστε παρευθὺς μετεκόμισεν εἰς Ἑλλάδα ἱκανὰ αὐτοῦ φυτὰ.

Κατὰ τινὰ περιγητὴν φυσιολόγην τὰ στελέχη τοῦ παπύρου ἐντὸς τῶν λιμῶν καὶ βαλτωδῶν μερῶν ἐλάμβανον δέκα ποδῶν ὕψος φέροντα ἐπὶ τῆς κορυφῆς των ποῦδῃ στεφάνην. ἦτις εἰς οὐδὲν ἐχρησίμευεν. Ὅπως κατασκευάσωσι τὸν χάρτην μὲ τὰ στελέχη τοῦ παπύρου, ἐκοπτον τὰς δύο αὐτῶν ἄκρας, κατόπιν ἐχώριζον τὸ στέλεχος εἰς δύο ἴσα μέρη κάθετα, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἀπέσπων ἐπιτηδείως τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὰ στρώματα εἰκοσι περίπου τῶν ἀριθμῶν. Ἡ λευκότης τῶν στρωμάτων τούτων ἤρξανε, καθόσον ἐπληθύνοντο πρὸς τὸ κέντρον, αὐτὰ δὲ τὰ στρώματα κεχωρισμένα ἤδη ἐσχισμάτιζον ἐν ἑκάστῳ ἰδιαίτερον φύλλον. Τὰ φύλλα ταῦτα προτῆρμαζον, προσέχοντες πάντοτε ὅπως τὰ νήματα αὐτῶν διασταυρῶνται, καὶ οὕτως τὸ φύλλον παγιωθὲν στερεῶς· κατόπιν ἐπίεζον καὶ ἐστίλθουν αὐτὰ τὸ φύλλον, εἰς ὃ ἔδιδον τὸ ἀνάλογον μέγεθος, κατασκευάζοντες οὕτω χάρτας διαφόρου μεγέθους, ἔχριον ἔπειτα τὸν χάρτην τοῦτον μὲ ἔλεον κέδρου, ὅπερ ἐλογίζετο ὡς κάλλιστον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς σήψεως.

Ὁ κ. Naudin, φυσιολόγος ἐν τῷ ἐν Παρισίοις μουσεῖῳ τῆς Φυσικῆς ἱστορίας, λέγει ὅτι διὰ τὴν ἐπιτυχὴν τοῦ παπύρου κατασκευὴν τὸ μάλα συνέτεινεν ὁ παχὺς, λευκὸς καὶ ἄφθονος χυμὸς, ὅστις πληροῦ τοῦς καλαμοειδεῖς αὐτοῦ μίσχους.

Ὁ ἐν Αἰγύπτῳ διευθυντὴς τῶν φυτειῶν τοῦ χειμῶνος κ. Delachevalerie γράφει εἰς τὴν ἐν Παρισίοις «Φυτοκομικὴν Ἐπιθεώρησιν» ὅτι ἐντὸς ἀργυλωδῶν πύλων καλῶς ἐσφραγισμένων καὶ τοποθετημένων ἐντὸς ἀρχαίων μνημείων, εὑρον γεγραμμένα

ἐπὶ αἰγυπτιακοῦ παπύρου εὐχολόγια, ἐμπορικὰ βιβλία, ἐπιστολάς, δικογραφικοὺς φακέλλους, ἀναφορὰς, πρὸ πάντων δὲ ἰδιαίτερα συμβόλαια ἀγορῶν καὶ πωλήσεων. Τινὰ τῶν συμβολαίων τούτων μὲ αἰγυπτιακοὺς χαρακτῆρας ἀνέρονται μέχρι Μωϋσέως, ἀριθμοῦντα μέχρι σήμερον 3,500 ἐτῶν ὑπαρξίν. Διτηρήθησαν κάλλιστα, χάρις εἰς τὸ κατάλληλον τοῦ τόπου, ἐνθα ἐναπεθηκεύθησαν, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν καλὴν παρασκευὴν τοῦ ἐπὶ τούτῳ παπύρου. Οἱ πάπυροι οὗς ἐπεξεργάσθησαν οἱ νεώτεροι δὲν δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς τῶν ἀρχαίων οὔτε ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν οὔτε ὡς πρὸς τὴν στερεότητα αὐτῶν.

Ἐπιπλέον πλείοτε εἶδη παπύρου ὁ ὠραιότερος, στιλπνότερος καὶ λευκότερος ἢ ὁ βασιλικὸς λεγόμενος πάπυρος (papyrus royal), κατόπιν αὐτοῦ ἤρχετο ὁ ἱερατικὸς, ὅστις ἐχρησίμευεν εἰς ἀντιγραφὴν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὡς καὶ ἄλλων θρησκευτικῶν βιβλίων.

Οἱ ὀνοματισμοὶ οὗτοι παρήλλαξαν ἀργότερον, ὅτε ὁ πάπυρος κατασκευάζετο καὶ ἐν Ῥώμῃ· ἐκεῖ ἐγνώρισαν τὸν Αὐγουστειον λεγόμενον πάπυρον (papyrus augustus) καὶ τὸν Λίβιον (Linius). Τὰ ὀνόματα ταῦτα φαίνεται ὅτι ἐδόθησαν πρὸς νολακίαν τοῦ Αὐγουστοῦ ἢ τῆς συζύγου αὐτοῦ Λιβίας.

Ὁ ἅγιος Ἰερεμίας ἐν τῇ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ περικοπῇ λέγει ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ ἡ χρῆσις τοῦ παπύρου ἦν γενική. Τότεν δὲ ὑπόληψιν ἔσχε κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὥστε ἐπεβάρυναν καὶ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν βιομηχανίαν αὐτοῦ μετὰ βαρυτάτων φόρων, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κασσιόδωρος συνεχάρη διὰ μιᾶς πασιγνώστου ἐπιστολῆς ἅπαν τὰ ἀνθρώπων γένος, ὅτι ὁ Θεοδώριχος ἠλάττωσε τὸν φόρον τοῦτον, ὃς ἀδίκως, ὡς λέγει, ὑπῆρχεν ἐπὶ μιᾶς τοσοῦτον χρησίμου παραγωγῆς.

Ἐν πολλοῖς μουσεῖοις ὑπάρχουσι χάρται προνομίουχων, βασιλέων, αυτοκρατόρων, παπῶν, βιβλία ἐλόκληρα μὲ ἐλληνικοὺς ἢ λατινικοὺς χαρακτῆρας, γεγραμμένα ἐπὶ παπύρου καὶ ἀνερχόμενα εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς βυβαϊκῆς αυτοκρατορίας.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ νεωτέρου χάρτου, ὃν κατασκευάζουσιν ἀπὸ ἄχρηστα ὑφάσματα, καὶ ἀπὸ διαφόρους ἄλλας νηματοειδεῖς οὐσίας ἀναπληρώσασα σπουδαίως τὸν πάπυρον, ἠνάγκασεν ὅπως ἡ καλλιέργεια τοῦ φυτοῦ τούτου παραμεληθῆ ὀλοτελῶς. Πρὸ τινῶν ὅμως ἐτῶν, ἀφ' ὅτου δηλαδὴ τὰ φυτὰ λώματα ἔλαβον μεγάλην ὑπόληψιν, ἀνεφάνη πάλιν ὡς ἐν τῶν ὠραιότερων φυτῶν τῆς εὐκράτου θερμοκρασίας, κοσμοῦν ἐξαιτίας τὰς ὑγροτέρας τῶν θερμοκηπίων θέσεις, πολλὰκις μάλιστα μεταχειρι-

ζόμενον ὡς ὅπως ὑδρόβιον φυτὸν καὶ διερχόμενον τὴν ἐποχὴν τῆς φυτικῆς αὐτοῦ ἀξήσεως ἐν τοῖς ἐπὶ τούτῳ κατασκευαζομένοις ὑδραγωγείοις.

Κ. Χ. ΜΕΤΑΞΑΣ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΙΝΗΣΙΣ.

Εἶναι ἡ νύξ τῆς 31 δεκεμβρίου καὶ τὸ ὠρολόγιον τῆς Παναγίας τῶν Εἰσοδίων σημαίνει μεσονύκτιον. Τὸ 1877 ἐκπνέει, ἐξέπνευσε! Μία κλαυθμηρὰ κυνὸς ὕλακῆ ἀπασιῶς ἐντὸς τοῦ σκότους ἀντηχεῖ, νεκρολογοῦσα τὸ ἔτος τὸ μουσαρόν. Μετ' ἀηδίας ὁ χρόνος τὸ ἐξήμεσον ἐντὸς τοῦ βραχέου τῆς αἰωνιότητος. Βλασφημίαν καὶ κατάραν μίαν ἐὰν προσφέρητε, ἐπλέξατε τὸ ἐπιτύμβιον του. Στρέψατέ τῳ τώρα τὰ νῶτα καὶ χαιρετίσατε τὸ 1878 κόπτοντες τὴν βασιλοπότησας.

Νέον ἔτος, νέαι ἐλπίδες, νέαι προσδοκίαι, νέαι εὐχαί, νέα δῶρα, τὸ πᾶν εἶναι νέον, νεὸν καὶ ἀφράτον ὡς ἐπιτυχημένη βασιλοπότησας. Μάλιστα, κυραὶ καὶ κύριοι, νέαι ἐλπίδες καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν γεροντοκορήν τῆς συνικίας, ἦτις, μὴ προσέχουσα εἰς τῶν ὀδόντων τῆς τὸν σεισμῶν, μετὰ δεκαεξαετοῦς ἀθωότητος κρύπτει τὴν πρώτην βοῦκαν τῆς βασιλοπότησας ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν της διὰ νὰ ἴδῃ καθ' ὕπνου τὴν μορφήν τοῦ ἀγνώστου μελλονόμενου της.

Πρὶν ἢ εἰσέτι ἀνατελεῖ ὁ νέος τοῦ νέου ἔτους ἥλιος, ἤρχισαν νὰ μοῖ ἔρχωνται, σπεύδουσαι ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, αἱ ἀνοδοίμας, τότεν μεγάλαι καὶ τόσον πολλαί, ὥστε πρὸς στιγμὴν ἤρχισα σπουδαίως νὰ σκέπτομαι ἄν. χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνωμαι, ἦμαί ὠραία τις χροεύτρια κηρυχθεῖσα ἐν καταστάσει ἀνοδοβόλιας. Ἄνθη παντὸς χρώματος καὶ πάσης εὐωδίας, παντὸς κλίματος καὶ πάσης ζώνης, συγκεντρωθέντα ἐν τῷ δωματίῳ μου τὸ μετέβαλον εἰς ὠραῖον ἀνθῶνα, πρὸς ὃν ἐπέβηκα θὰ ἠτέμνον τὰ ὄμματα αὐτῶν, ὁ δεινὸς ἀνοδοτρόφος Man Vieweg-ὁ Koch, ὁ Minika, ὁ Wentzel καὶ ὁ Μεταξᾶς, ὅστις εἶναι τὸ ἄνθος τῶν ἀνοδοκίμων τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστῆνου. Μετὰ τὰς ἀνοδοίμας ἤρχισαν νὰ μ' ἐπισκέπτονται τὰ λοιπὰ ἀγιοθασιλεῖά τι κα, ἅτινα ἐδεχόμενα μετ' εὐμενοῦς καὶ ἐνδομύχου εὐχαριστήσεως τὴν ὁποῖαν ἐφρόντιζον νὰ περιβάλω, ὡς ὁ φαρμακοποιὸς τὸ ἐπίχρυσον καταπότιον, μὲ ἀρετὴν δόσιν εὐγενοῦς ἀξιοπρεπεῖας.

Δὲν θὰ εἶς περιγράφω ὅλα μου τὰ δῶρα. Τοιαύτη ἐπιθεώρησις, ἔστω καὶ σαββατιαία θὰ ἦτο πολὺ μακρὰ. Ἐλαβον πολλὰ πράγματα συνονοῦντα τὴν εὐφροσύνην τοῦ τεχνίτου μετὰ τῆς φιλοκαλίας του. Μερικὰ ἐξ αὐτῶν ἦσαν καὶ κωμικά, ἀλλὰ κωμικότητος δεητικωτάτης. Ἰδοὺ ἐν δεῖγμα·

Μοὶ ἐστάλη εἰς ἐπίσκοπος, ὄχι ἀληθινός, ἀλλὰ ἀπὸ μου καθ' αἶ. Ἰσταται ὀρθὸς ὡς δικαιοσύνη, καὶ ἔχει φυσιογνωμίαν γλυκεῖαν καὶ ἰλαρὰν, ἐμπνεύσαν σεβασμὸν. Βλέμμα καθαρὸν, διαυγές, ἐν κατανοῦσαι ἀτενίζον, καὶ οἶοναὶ συνοδεῶσαν μίαν ἀγίαν καὶ μεγάλην ιδέαν. Ἐὰν ἀκολουθήσῃ τὴν εὐθεῖαν τάσιν τοῦ βλέμματός του, εἰς τὴν ἄλλην τῆς εὐθείας ἄκραν ἀφεύκτως θ' ἀνακαλύψῃ τὸν παράδεισον. Μέτωπον εὐρὸν καὶ σεβαρὸν, ἐρρυθνωμένον ἐκ τῶν μεγάλων ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου φροντίδων σὲ ἠνάγκασε νὰ συλλαβῆς ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν ιδέαν ὅτι τοιοῦτοι ἔπρεπε νὰ ὦσιν ὅλοι οἱ ποιμενάρχαι τοῦ Γένους. Κάτω πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἐπισκόπου εὐρίσκειται ἐρρυθμῆνον ἐν βιβλίον κλειστὸν, ἐφ' οὗ ἐπιγράφεται: Πίστευε καὶ μὴ ἐρεῦνα. Πρὸ τῆς βίβλου κεῖται ἐν ἀνθρώπινον κρᾶνιον, ἐφ' οὗ τὴν κορυφὴν γέγραπται: Μὴ μου ἄπτου.

Τὸ μὴ μου ἄπτου περιορίζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς τέσσαρας μόνον αἰσθήσεις, καὶ καταδικάζει τὴν ἀφῆν νὰ τηρῇ αὐτῆρᾶν οὐδετερότητα. Τοῦτο ἐξηρέθισε τὴν κοινήν γνώμην τῶν δακτύλων μου, οἵτινες ἐντὶ τῆς τελεῖα αὐτῶν πολιτικῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς διπλωματικῆς περινοῖα, διετόν ὅτι τὸ μὴ μου ἄπτου προσβάλλει κατ' εὐθεῖαν τὰ ἀγγλικά συμφέροντα τῆς χειρὸς μου. Ἐμπρὸς λοιπὸν, πόλεμος ὑπὲρ τῶν ἀγγλικῶν συμφερόντων τῆς χειρὸς μου. Ἀλλὰ μόλις τὸ πρῶτον τάγμα τῶν δακτύλων μου ἤγγισε τοῦ κρᾶνίου τὴν κορυφὴν, εὐθὺς τὸ καταπέτασμα τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐπισκόπου σχίζε-ται εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, εἰς δὲ τὴν θέσιν τοῦ μυελοῦ, ἐκεῖ, ὅπου ἐδρεῖται ὁ νοῦς καὶ ἐμφωλεύουσιν αἱ ιδέαι, ἐντὸς τῆς σεβασμίας ἐκείνης κεφαλῆς, ἀντὶ μυελοῦ καὶ ἀντὶ νοῦς, βλέπετε, φίλτατε, νὰ ὑπάρχῃ ἐν πινάκιν πληθεῖς μπαρμπού-νίων· τὰ μπαρμπούνια εἰσὶν ἡ μεγάλη ιδέα τοῦ ἐπισκόπου.

Ὅποια σπουδαία κίνησις κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἐν τῇ Μεγάλῃ ὁδῷ τοῦ Πέρα. Ἡ ἀγορὰ τῶν δώρων εἶναι ἐορτῆ, εἶναι πανηγυρίς. Τὸ πλῆθος εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται εἰς τοῦ Bon Marché, ὅστις εἶναι τῶν καταστημάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ πατριάρχης. Ἀναβαίνει τὰ πατώματα τοῦ Γερμανικοῦ Παζάρ, τοῦ ὁποῖου ἡ εἴσοδος φράττεται ὑπὸ σμήνους ἐπακρωτιῶν ἐπιμενοντων νὰ χάσκωσι πρὸ μιᾶς παμμεγέθους πλαγγῶνος. Περιεργάζεται τὰ ὠραία πράγματα τοῦ Πυγμαλιῶνος, καὶ ἐπιστῆ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰ περίεργα τοῦ Percheron.

Ἐσο πατήρ καὶ ἐν δύνασιν μὴν ἀγοράσῃς ἐν κά-

τι τι διὰ τὰ τέκνα σου. Οἱ μικροὶ αὐτοὶ πολλοὶται, αἱ χρησταὶ τῆς πατρίδος ἐλπίδες, ὡς θὰ τοὺς ἀπεκάλει ὁ πρῶτος τυγῶν δημοδιδάσκαλος, εἰς τὸσον ἀπαιτητικοὶ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους! Τὸ δῶρον εἶναι δικαίωμα των καὶ ἐννοοῦσι νὰ τὸ ὑπερασπισθῶσι μέχρι δακρῶν. Οἱ μικροὶ αὐτοὶ ὁπότεν γείνωσιν ἄνδρες, ἐὰν ἐξακολουθῶσι καὶ τότε μετὰ τῆς αὐτῆς ζήσεως τὴν αὐτὴν πολιτικὴν, δυστυχία εἰς ὃν τινα ἤθελε προσβάλει τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα.

Ἐδῶ, πρὸ τοῦ ὑελώματος τούτου, δύο μικρὰ, δύο πτωχὰ, εἷς ἀδελφός, ἴσως καὶ μία ἀδελφή, δύο ὄρρανα, δύο ξανθὰ, δύο ἰμοιάζοντα τοῦ Ραφαήλ τὰ Χερουβεὶμ, ἀτενίζουσι στοργγύλους τοὺς ἀθῶους αὐτῶν ὀφθαλμοὺς καὶ βλέπουσι καὶ θεωροῦσι καὶ περιεργάζονται καὶ σχολιάζουσι μετ' ἀκριβείας Γερμανοῦ φιλολόγου μίαν λαμπρῶς ἐστολισμένην κούκλαν. Ἄ! ἂν ἠδύναντο νὰ τὴν ἀποκτήσωσι! Πόσον θὰ ἦσαν εὐτυχῆ! Αἴφνης κρημνησθῆτε γρήγορα ἀπὸ ἐκεῖ, τοῖς λέγει ἀγέρωχον τὸ στόμα χυδαίου ὑπαλλήλου. Τὰ δὲ μικρὰ, μὲ ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γῆν ἐβρίμμενους, φεύγουσι, μὲ τὸ παράπονον εἰς τὰ χεῖλη, ὡς ἔντρομοὶ λαγιδεῖς. Δυστυχῆ, πτωχὰ! Διὰ σῶς, καὶ αὐτὴ ἡ θεὰ ἐνὸς παιγνίου εἶναι ἀπηγορευμένη.

Ἄν ἤμην πλούσιος, ἂν ἤμην εἰς ἐκείνων οἵτινες ἔχουσι τὴν εὐτυχιάν νὰ προσφέρωσι δῶρα, θὰ ἠγόραζον ἐν τηλεφῶνον καὶ θὰ τὸ προσέφερον εἰς τὸν κύριον Μ. Χουρμούζην, ὅστις τότε ἀντὶ μιᾶς, εὐχαρίστως δέκα θὰ εἶδιδε τηλεφωνικῶς τὰς μαρτυρίας του ἐν τῇ δίκῃ τοῦ Νικουμηδείας, χωρὶς ν' ἀναγκάζηται νὰ διατρέξῃ, γέρον ἄνθρωπος, πελάγη καὶ ὠκεανούς, ἀπὸ τῆς νήσου Ἀντιγόνης μέχρι τῶν μυχῶν τοῦ Κερατίου κόλπου, ὡς ὁ Ἰάσων, ὁ Κολόμβος, ὁ Κούκ καὶ οἱ λοιποὶ θαλασσοπόροι, διακινδυνεύων, ὡς ἄλλος Ὀδυσσεύς, νὰ ναυαγήσῃ. ἐν ταιαυτῇ ἡλικίᾳ, ἐπὶ νήσου νύμφης τινὸς Καλυψοῦς

Ἄ! σεῖς τῶν ὁποίων τὰ θυλάκια σᾶς δίδουσι θάρρος πρὸς ἀγοράν, ὅ,τι καὶ ἂν ἠγοράσατε κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους πλούσιον πολῦτιμον, ποτὲ του δὲν θὰ λάβῃ τὸλμην νὰ καυχῆσθῃ ὅτι ἀξίζει τόσον ὅσον θὰ ἄνθος, τὸ φύλλον τὸ πράσινον, ὅπερ μόνον ὠραίαν κυριακὴν ἠγοράσατε ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τῆς ὁδοῦ Νανέ. Οὐδέποτε ἐγένετο εὐγενεστέρη χρησιμοποίησις τῶν ἀνθέων! Ἡ ἀγαθοεργία ἴσως διὰ πρώτην φοράν ἐν Βυζαντίῳ μετεχειρίσθη μέσον τόσον ἀθῶον, ὠρατῶν καὶ εὐώδους. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἢ ἐπὶ ἡμέρας διατήρησις τῶν ὄρρανῶν τῆς χήρας ἐξήρτατο εἰς ἐνὸς ἄνθους. Ἐξ ἐνὸς πρατίνου φύλλου

ἐκρεμάτο ἡ ζωὴ πολλῶν ἀσθενῶν. Ἡ νεότης, ἡ ὠραιότης, ἡ εὐγένεια ἐγένοντο πωλητήρια τῶν ἀνθέων. Εὐγε εὐγενεῖς ἀνθοπώλιδες! Ἄνθη καὶ σεῖς μεταξὺ τῶν ἀνθέων σας ἐπωλεῖτε τὰ ὠρατὰ των χρώματα, τὴν εὐωδίαν των, τὴν ζωηρότητα, τὴν δρόσον των διὰ νὰ φέρητε τὴν τροφήν, τὴν ὑγείαν, τὴν ζωὴν, μίαν εὐτυχῆ ἀναπνοήν, εἰς τὰ θύματα τῆς ταλαιπωρίας, διὰ νὰ δώσητε μίαν στρωμνὴν εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο παιδίον, ὅπερ κοιμάται ἐπὶ τοῦ ἀχύρου. Ἄπεκοιμήθη χωρὶς νὰ φάγῃ, καὶ ὄνειρεύεται ἐν μεγάλῳ, πολὺ μεγάλῳ ψωμίῳ.

Εὐγέ σας, κυρίαί! Χάριν τοῦ ὄρρανοῦ ἐφορέσατε τὴν ἐμπεροσθελάν τῆς ὑπηρετρίας σεῖς αἱ ζῶσαι ἐν τῇ ὀλιότητι. Χάριν τοῦ ἀσθενοῦς ἡ μέταξα προσετρίβη εἰς τὸ βῆκος. Χάριν τοῦ παιωντος οἱ ἀδάμαντες κατέβησαν εἰς τὸ μαγειρεῖον.

Ὅποτε ταιαυτὰ ἔργα συμβαίνουσιν ἐπὶ τῆς γῆς, χαίροντες οἱ ἄγγελοι τὰ θεωροῦσιν ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ οὐρανοῦ.

Μερικοὶ ὄχι μόνον δὲν ἠδύοκταν ἀκόμη νὰ ἐπισκεφθῶσι αὐτοπροσώπως τὸ Ἐργαστήριον, ἀλλὰ μὴδὲ τὰ ἐπισκεπτήρια αὐτῶν τῷ ἔστειλαν.

Τὸ μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου εἶναι βέβαια βῆτον τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πᾶς καλῶς χριστιανὸς πρέπει νὰ τὸ ἀκολουθῇ.

Ἄλλὰ χωρὶς νὰ φανῇ ὅτι γνωρίζω τὰς διπλωματικὰς σχέσεις τῆς δεξιᾶς των καὶ τῆς ἀριστερᾶς των ἐπιτρέπω εἰς τὴν γραφίδα μου νὰ γράψῃ ὅτι οἱ κύριοι Μερικοὶ δὲν ἐφάνησαν εἰς τὸ Ἐργαστήριον διὰ νὰ μὴ μάθῃ ἡ δεξιὰ των τὸ τί κάμνει ἡ ἀριστερά των.

Ἡξεύρετε τί εἶναι τὸ Ἐργαστήριον;

Εἶναι τὸ γάλα διὰ τὸ ἔχθητον. Εἶναι τοῦ παιδίου ὁ ἄρτος. Εἶναι ἐν πῆδιλον διὰ τὸν μικρὸν του πόδα. Εἶναι ὁ ζωμὸς τοῦ ἀσθενοῦς. Εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ μαθητοῦ. Εἶναι ἡ βακτηρία τοῦ χωλοῦ. Εἶναι τὸ στήριγμα τῆς κόρης τῆς πτωχῆς. Εἶναι φραγμὸς φράττων τῆς παραπτώσεως τὴν ὁδόν. Εἶναι ἡ χαρὰ τῆς χήρας μητρὸς. Εἶναι τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ὄρρανοῦ. Εἶναι ἐν πανίον διὰ τὸ βρέφος. Εἶναι ἡ εὐχὴ εἰς τὸ στόμα τὸ πεινῶν. Εἶναι ἐν ἔνδυμα διὰ τὸν γυμνόν. Εἶναι ἡ θερμότης, ἡ ὑγεία, ἡ ζωὴ, ἡ τιμιότης, ἡ ἠθικοποίησις, ἡ ἐργασία. Ἐὰν ἡ ἐργασία εἶναι προσευχῆ, ὡς εἶπεν εἰς ἐνάρετος, ὦ, τότε εἰέλθητε, εἰς τὸ Ἐργαστήριον, ἀποκαλύψθητε καὶ γουπετήσατε. Εἶναι ναός.

ΕΓΩ.

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΒΟΥΤΥΡΑ καὶ Σ^α.